อนุสรณ์

งานฌาปนกิจศพ

นางประมวลวินิจฉัย

(สุดใจ สุวรรณทัต)

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร

๘ สิงหาคม ๒๕๐๙

294.3076
ค521ป

นางประมวลวินิจฉัย

ชาตะ ๑ มิถุนายน ๒๔๓๕

มตะ ๑ กรกฎาคม ๒๕๐๙

เลขหมู่ [illegible]
: [illegible]
เลขทะเบียน [illegible]

5307

ห 1986

ประวัติ

นางประมวลวินิจฉัย (สุดใจ สุวรรณทัต) เป็นบุตรของ นายอุ่นและนางทองคำ ฮุนตระกูล เกิดที่บ้านตลาดน้อย อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2435 มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันทั้งสิ้นรวม 10 คน ด้วยกันคือ

1. นายโกศล ฮุนตระกูล (ถึงแก่กรรม)
2. นายเกื้อ ฮุนตระกูล (,,)
3. พระภิกษุเย็นเกียรติ (ลิขิต ฮุนตระกูล)
4. นางกิมเหรียญ กังเบ่งเส็ง (ถึงแก่กรรม)
5. นางประมวลวินิจฉัย (สุดใจ สุวรรณทัต)
6. เด็กชายเทียนใช้ ฮุนตระกูล (ถึงแก่กรรม)
7. พระยาศรีวิสารวาจา
8. เด็กหญิงจิ้มลิ้ม ฮุนตระกูล (ถึงแก่กรรม)
9. นายยง ฮุนตระกูล (”)
10. หลวงสิทธิสยามการ (”)

เมื่อ พ.ศ. 2457 นางประมวลวินิจฉัย ได้ทำ

การสมรสกับอำมาตย์โทพระประมวลวินิจฉัย (ขจิต สุวรรณทัต) ซึ่งขณะนั้นมีบรรดาศักดิ์ เป็นหลวงทิพย์บัญชา เกิดบุตรธิดารวม 8 คน คือ

1. นางไขศรี สมบูรณสิน
2. นางขวัญใจ สมรรคกาญจน์
3. พ.อ.ทวนทอง สุวรรณทัต
4. นายทองทิว สุวรรณทัต
5. นางสุคนธ์ จันทรางศุ
6. น.ต.ลิขิต สุวรรณทัต
7. นางจรรจา จินายน
8. นางสาวศะศินทร์ สุวรรณทัต

นางประมวลวินิจฉัย ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2509 ณ โรงพยาบาลพระกุฎเกล้าฯ เวลา 10.30 น. ด้วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจไม่ทำงาน รวมอายุทั้งสิ้น 74 ปี 1 เดือน

คำไว้อาลัยจากลูก ๆ

คุณแม่เป็นพระของลูก ๆ เมื่อยังมีชีวิตอยู่คุณแม่เป็นห่วงในทุกข์สุขของพวกลูกๆ ทุกคนเป็นอย่างยิ่ง ห่วงมากห่วงน้อยตามแต่ฐานะ และความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคลไป เมื่อยามลูกคนใดต้องการความช่วยเหลือจากท่าน ท่านก็พยายามที่จะช่วยลูกทุกคนเท่าที่จะช่วยได้เสมอ

คุณแม่ใช้ชีวิตอยู่อย่างสงบ ใจอ่อน ซื่อสัตย์ ขี้เกรงใจคน แม้คุณแม่จะอยู่อย่างเงียบๆแต่ก็คอยฟังข่าวคราวของลูกหลานและญาติมิตรอยู่เสมอ คนไหนได้รับความเดือดร้อน หรือเจ็บไข้ได้ป่วยก็เป็นทุกข์แทนพี่น้องคนไหน เคยทำความดีไว้กับคุณแม่ๆก็ไม่เคยลืม แต่ผู้ที่นำความทุกข์ความเดือดร้อนมาให้ คุณแม่ก็ให้อภัยเสมอ

คุณแม่ประกอบคุณความดีไว้อีกเอนกประการ ซึ่งพระคุณทั้งหลายนั้น จะจารึกอยู่ในหัวใจของลูกๆ ทุกคนตลอดไป ถ้าชาติหน้ามีจริงลูกเชื่อว่ากรรมดีที่

คุณแม่ได้ประกอบไว้ให้ชาตินี้ จะส่งผลให้คุณแม่ได้บรรลุถึงซึ่งความเพียบพร้อมในทุกสิ่งทุกประการ

บุญกุศลใดๆที่ลูก ๆ ได้ช่วยกันประกอบขึ้นในเมื่อนี้และเมื่อหน้า ขอกราบอุทิศให้คุณแม่ถึงซึ่งความสิ้นห่วง ได้รับความสงบสุขอันควรแก่ฐานะสัมปรายภพด้วยเถิด

ปัญหา เกี่ยวกับ พุทธศาสนา

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

กรุณาให้คัดจาก

" ตอบ ปัญหา ประจำวัน "

เนื่องจากครั้งคุณแม่ยังมีชีวิตอยู่ ได้สนใจปัญหาธัมมะโดยหาหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวแก่พุทธศาสนามาอ่านอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้จึงได้ไปกราบเรียน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เพื่อขออนุญาตนำปัญหาประจำวันมาพิมพ์ในหนังสือแจก เนื่องในวันฌาปนกิจศพของคุณแม่ ก็ได้รับอนุญาตด้วยความยินดีจาก ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

จึงขอขอบพระคุณ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง และขอเชิญท่านอ่านการตอบปัญหาประจำวันที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ตอบแก่ผู้สงสัย ไขปัญหานั้น ๆ ใน น.ส.พ. สยามรัฐรายวัน จึงได้พยายามรวบรวมมา เท่าที่จะหาได้จากหนังสือรายวันบางเล่ม และหนังสือที่ คุณประหยัด ศ. นาคะนาท รวบรวมพิมพ์เป็นเล่มจัดจำหน่าย และถ้าขาดตกบกพร่องประการใด ก็ได้โปรดอภัยแก่ผู้พิมพ์หนังสือเล่มนี้ด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

สิริ ณ บ้านสมเด็จ

๑. ในบทอภิธรรมที่ว่า "กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา อพยากตา ธมฺมา" นั้น เฉพาะคำว่า "อพยากตา ธมฺมา" (อพยากฤต) แปลว่าธรรมที่ไม่เป็นกุศลและอกุศลนั้น คือธรรมชนิดใด เพราะตามธรรมดาสัตว์ทั้งหลายนั้น จะต้องมีธรรมที่เป็นกุศลหรือไม่ก็เป็นอกุศลอย่างใดอย่างหนึ่งส่วนที่จะไม่เป็นทั้ง ๒ อย่าง เป็นกลางๆ นั้นผมเข้าใจว่าไม่มี หรือจะหมายถึง เฉพาะแต่โลกุตตรเท่านั้น คือพ้นจากความเกิดแล้ว จึงไม่เป็นทั้งสองอย่างดังกล่าว

ธรรมอันเป็นกุศล และธรรมอันเป็นอกุศลนั้นตั้งอยู่ที่คนเท่านั้น หากโลกนี้ไม่มีคน ธรรมทั้งหลายก็เป็นอพยากฤต คือ ไม่มีดีและไม่มีชั่ว (ฝรั่งเรียกว่า **amoral**) ก้อนหินที่วางอยู่ ด้วยตัวของมันเอง เป็นอพยากฤต คือไม่มีทั้งดีทั้งชั่ว คนเอาก้อนหินไป สร้างบ้านได้ประโยชน์ กุศลธรรมก็มีขึ้น และถ้าคนเอาก้อนหินนั้น

ไปขว้างหัวคนอื่น อกุศลธรรมก็มีขึ้น ด้วยประการฉะนี้ โลกุตตรธรรมมิใช่อพยากกตธรรม เป็นแน่นอนเพราะ โลกุตตรธรรมเป็นธรรมที่อยู่เหนือโลก หรือถ้าจะว่าให้ ชัดก็คือ ธรรมอันอยู่เหนือหรือพ้นความเข้าใจ และเหตุ ผลทางโลก

๒. ตามหลัก พระพุทธศาสนาบอกว่า สัตว์ทั้ง หลายย่อมมีกรรม เป็นเหตุเป็นปัจจัย ให้ไปปฏิสนธิใหม่ ในภพต่อไปอีกนั้น จะเป็นความจริงเพียงใด เพราะสิ่ง เหล่านี้เราไม่สามารถจะเห็น หรือจะรู้ประจักษ์ด้วยตัวของ เราเองได้ เพียงแต่รับเชื่อไว้ก่อน เพราะในการที่เราจะ เชื่อสิ่งใดนั้น ต้องมีเหตุผล หรือรู้ประจักษ์ด้วยตัวของตัว เอง หรือพิสูจน์ได้ดังหลักวิทยาศาสตร์นั้น มิใช่เชื่ออะไร ไปโดยได้ยินได้ฟังมา

ข้อนี้คุณดูเหมือนจะยังใช้คำ ผิดอยู่หน่อยคือคำว่า "ปฏิสนธิ" พระพุทธศาสนาสอนว่า คนเรามีกรรมเป็นผู้ ให้กำเนิด หรือกรรมทำให้เกิด (กมฺมโยนิ) เมื่อพูดว่า

ปฏิสนธิจึงทำให้เข้าใจ ไปถึงการปฏิสนธิในครรภ์มารดาในชาติหน้า ซึ่งทำให้ยุ่งยากไป คำว่า "ภพ" นั้น อันที่จริงภาษาไทยปัจจุบัน เราก็มักจะใช้อยู่เสมอแต่ เรียกว่า "ภาวะ" จะเห็นได้ว่าแม้ในชาติปัจจุบันนี้ คน ๆ เดียวก็อาจเกิดในภาวะต่าง ๆ กัน ได้ด้วยกรรมของตน เป็นต้นว่าบุตรเศรษฐีนั้น ก็อยู่ในภาวะหนึ่งหรือภพหนึ่ง แต่ถ้าบุตรเศรษฐีนั้นประพฤติกรรมชั่ว เล่นการพนันดื่มสุราและคบหญิงเสเพล ในที่สุดทรัพย์สมบัติที่บิดามารดาหาไว้ให้ก็หมดสิ้นไป ต้องเกิดในอีกภพหนึ่ง คืออยู่ในภาวะคนยากจน ภพคนจนของบุตรเศรษฐีนี้ มีกรรมให้กำเนิดโดยแท้ เมื่อกรรมทำให้เราเกิดในภพต่าง ๆ ในปัจจุบันเห็นประจักษ์ได้ด้วยเหตุผลแล้ว ก็ไม่น่าจะสงสัยเลยว่า กรรมนั้นจะให้กำเนิดแก่เรา ในภพอื่นแลในชาติอื่น

๓. ในขันธ์ทั้ง ๕ นั้น มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนั้น รูปมีธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ มาประชุมกัน ส่วนสังขารนั้นหมายถึงอะไร แตกต่างกับรูป

ในที่นี้อย่างไร และคำว่า "วิญญาณ" กับ "จิต" นั้นเหมือนกันหรือไม่ เวลาตายอะไรออกจากร่าง เพราะในภาษาอังกฤษนั้น คำว่า 'วิญญาณ" กับ "จิต" นั้นเป็นคนละคำกัน คือ จิต (MIND) กับวิญญาณ (SOUL)

คุณเข้าใจเรื่องรูปแล้ว แต่สังขารนั้นท่านหมายถึงอาการปรุงแตง ถ้าถามว่าปรุงแต่งอะไร ก็ตอบได้ว่าปรุงแต่งจิต เป็นการผสมกันระหว่างความคิดภายในกับเรื่องที่เกิดขึ้นภายนอก ถ้าคิดถูกคิดดีก็ปรุงจิตใจให้ผ่องใส ถ้าคิดเรื่องไม่ดี ก็ปรุงแต่งจิตใจให้ขุ่นมัว การผสมของความคิดภายใน และเรื่องที่ประสบพบเห็นภายนอกนั้นคือสังขาร ส่วนรูปคือการผสมระหว่างธาตุต่างๆที่คุณว่ามา คำว่าวิญญาณกับจิตนั้นใช้ปนกันอยู่เสมอ หมายถึงธาตุหนึ่งคือธาตุรู้ และยังมีคำว่า มโน อีกคำหนึ่ง แต่วิญญาณแท้ในทางพุทธ หมายถึงความรู้สึก ตรงกับภาษาอังกฤษว่า consciousness ไม่ใช่ Soul ซึ่งควรจะแปลว่าอัตตา วิญญาณนั้นเกิดจากรูปกายเป็นปัจจัย คือ

เมื่อมีรูปกายก็มีอายตนะภายในคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เมื่ออายตนะภายนอกคือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะและธรรมะ มากระทบอายตนะภายใน วิญญาณหรือความรู้สึกก็เกิดขึ้น เป็นต้นว่าเสียงกระทบหูก็เกิดโสตวิญญาณ คือความรู้สึกทางหูเป็นต้น

ตามหลักพระพุทธศาสนา คนเราตายแล้วไม่มีอะไรออกจากร่าง ทุกอย่างสลายแตกดับไป การเกิดใหม่เนื่องมาจากกรรมและตัณหา ที่รวบรวมกันมาส่งผลทั้งหมด มิใช่กรรมหรือตัณหาในขณะที่จะขาดใจ หรือขณะใดขณะหนึ่ง การเชื่อว่ามี "อะไร" ออกจากร่างไปเกิดใหม่นั้น ผมเองเห็นว่าเป็นอัตตาทิฏฐิ ยังล้าหลังอยู่มากในธรรม

๔. การเจริญวิปัสสนานั้น บางคนเข้าใจว่าเป็นการทำจิตให้ใกล้ความเป็นบ้าเข้าไป คือจิตผิดปรกติ (ABNORMAL) เพราะผู้ที่เจริญวิปัสสนา เมื่อได้สัมผัสกับอารมณ์ทั้ง๖ ทางทวารทั้ง๖แล้ว ไม่มีความรู้สึกอะไร

ในอารมณ์นั้น เป็นการฝืนความรู้สึกตามธรรมชาติ อาจารย์มีความเห็นในเรื่องนี้อย่างไร?

การทำจิตให้สงบนิ่งนั้น เป็นของดีอย่างหนึ่ง คือเท่ากับให้จิตได้พักผ่อน เพื่อจะได้มีกำลังเข้าถึงปัญญาต่อไป คนที่ทำงานมาตลอดทั้งปีแล้ว ไปเที่ยวหัวหินเพื่อพักผ่อน จะได้มีกำลังกายและใจทำงาน อันเป็นประโยชน์ต่อไปนั้น เรียกได้ว่าเป็นคนฉลาด แต่คนที่นึกว่าการไปเที่ยวหัวหิน หรือการพักผ่อนเป็นจุดหมายปลายทางของชีวิตถึงแล้วก็พอ ไม่คิดจะทำอะไรอีก คนนั้นถ้าไม่โง่เต็มทีก็ครึ่งบ้าเข้าไปแล้ว ผมว่าอย่างนี้แหละครับ พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้คนถึงปัญญา พ้นอวิชชาและอาสวะกิเลสทั้งปวง ไม่เคยสอนให้ใครนั่งนิ่งแข็งเกร็งเป็นท่อนไม้ไม่มีความรู้สึกอะไรทั้งสิ้นเพียงแค่นี้ฤาษีชีพราหมณ์ที่ไหนเขาก็สอนได้ แพทย์ปัจจุบันก็ทำกันได้หลายคน

๕. พระนิพพานนั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงค้นพบแล้ว ถ้าเราจะเจริญรอยตามโดยการเจริญวิปัสสนาถึงขั้น

พระนิพพาน จะมีทางไปได้บ้างไหม ? ทำไมไม่เห็นมีใครไปได้สักที ในยุคต่อมานี้เป็นเพราะเหตุใด ได้โปรดกรุณาตอบให้กระผมได้ทราบ เพื่อเป็นการประดับสติปัญญาของกระผมต่อไปในเบื้องหน้า จะเป็นพระคุณยิ่ง

ทางไปพระนิพพาน ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าคือมรรคแปด การเจริญวิปัสสนาคงเข้าอยู่ในสัมมาสมาธิ อะไรจะเป็นสมาธิที่ชอบควรจะคิดดูให้ดี ๆ หลงไปแล้วก็ไม่มีวันถึงที่หมายได้

" สัมพันธ์ "

๑. พระพุทธศาสนาสอนไม่ให้ฆ่าสัตว์ แต่ทำไมพุทธศาสนิกชน ทำบุญจึงต้องฆ่าสัตว์ทำอาหารถวายพระจะมิทำบุญได้บาปหรือ ?

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ไม่มีข้อบังคับ มีแต่การกักเตือนสั่งสอน ฉะนั้นในเรื่องฆ่าสัตว์ตัดชีวิตนี้พระท่านก็ได้แต่สอนไป ใครเชื่อก็ไม่ทำ แต่คนที่ไม่เชื่อก็ยังทำอยู่ ผลที่เกิดก็คือคนที่ฆ่าสัตว์นั้นเคยตัว เห็นเป็น

ของธรรมดาไม่กระเทือนใจ ถึงเวลานี้อยากจะทำบุญก็ฆ่าสัตว์ทำบุญ ใจผมเห็นว่าหากใครทำเช่นนี้ก็ไม่ได้บุญแน่ มีแต่บาป และสัตว์ที่ฆ่าเพื่อทำภัตตาหารพระเป็นพิเศษนี้ พระพุทธเจ้าท่านก็ถือว่าเป็นอุเทสมังสะ ห้ามมิให้พระรับทีเดียว

๒. ที่ว่า " ธรรมทั้งหลายเป็นอนิจจัง " นั้นหมายความว่ากระไร คำสอนในพระพุทธศาสนาเป็น " ธรรม " ใช่ไหม ?

ธรรมในที่นี้หมายถึงสรรพสิ่งทั้งหลายที่เรารู้เห็นในโลก ของเหล่านี้ไม่มีที่ยั่งแท้และเป็นอนิจจังทั้งนั้น แต่ธรรมคือคำสั่งสอน ของพระพุทธเจ้าเป็นสัจจธรรมเป็นความจริงที่ยั่งยืนตลอดไป ไม่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ทั้งนี้ด้วยลักษณะ แต่ด้วยสภาวะคือความเป็นอยู่แล้ว แม้คำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้าก็อาจสูญสิ้นไปได้อย่างที่สูญไปแล้วในหลายประเทศ

๓. คำว่า บาป บุญ ต้องขึ้นอยู่กับกาละเทศะหรือ

ไม่ ? บาปบุญ เป็นสัจจธรรมหรือคล้อยตามสิ่งแวดล้อม?

บาป และบุญ ไม่ขึ้นอยู่กับกาละเทศะเลย คนที่ทำบาปไม่ว่า จะเป็นในเวลาใด และสถานที่ใด ย่อมเป็นบาปเสมอ และบุญก็ย่อมเป็นบุญเช่นเดียวกัน ไม่จำกัดสถานที่และเวลา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ส่งเสริมบุญและห้ามบาป ฉะนั้นการกระทำอย่างใด ที่ไม่เป็นบาปแล้วย่อม กระทำได้ทุกโอกาสและเวลา เช่น การดื่มน้ำหวานหรือสูบบุหรี่ท่านไม่ห้าม ฉะนั้นจึงทำได้ทุกที่แม้ในโบสถ์วิหารขณะที่กำลังมีพิธีสงฆ์ ซึ่งศาสนาอื่นเขาไม่ทำกัน แต่สิ่งไรที่ท่านห้ามเช่นการดื่มน้ำเมานั้น ถึงแม้จะไปแอบกินคนเดียวในที่ลับ เวลาดึก ๆ ไม่มีใครเห็น ก็ยังเป็นบาปอยู่นั่นเอง

พร้อมวุฒิศิ ติศกุล

ผมมีความสงสัยอยากจะเรียนถามหม่อมสัก ๓ ข้อ ผมขอให้หม่อมรีบตอบให้กับผมด้วย เพราะปัญหาที่ผมตั้งถามมานี้มันทำให้ผมได้รับความข้องใจ หวังว่าหม่อม

คงจะกรุณาแก่ผม

๑. ทางศาสนาคริสต์ที่ว่าล้างบาปนั้น เขาทำอย่างไร?

ผู้ที่ประสงค์จะล้างบาป ต้องเข้าไปหาพระ ณ ซุ้มที่จัดไว้ในโบสถ์ และมีบาปอย่างไรก็ต้องบอกแก่พระโดยสิ้นเชิง พระผู้รับคำสารภาพ ของฆราวาสนั้น ต้องถือศีล ไม่เปิดเผยข้อความใด ๆ ที่ได้ยินจากปากผู้สารภาพ แม้แต่จนชั้นโรงศาลก็ให้การไม่ได้ มีศีลคุ้มครองอยู่ เมื่อสารภาพบาปสิ้นแล้วพระก็กำหนดทัณฑกรรมให้ปฏิบัติตามบาปมากน้อย เป็นต้นว่าให้ท่องคาถาสรรเสริญ แม่พระ (**Ave Maria**) ห้าสิบจบ ร้อยจบ หรือให้บูชาเทียนในโบสถ์เท่านั้น ๆ เล่ม แล้วจึงล้างบาปให้ด้วยคาถาว่า "**Egote absolve**" แปลเป็นไทยว่า " เราปลดบาปให้เจ้า " ผลแห่งการปลดบาปนั้นคือ ผู้ล้างบาปแล้วเท่านั้น ที่จะเข้ารับศีลมหาสนิท คือ รับเหล้ากับขนมปังอันสมมุติว่า เป็นเลือดเนื้อพระเจ้า และคงอยู่ในสภาพเป็น

อันหนึ่งอันเดียว กับศาสนาต่อไปได้ หากไม่สารภาพและล้างบาปแล้วก็เข้ารับไม่ได้ เป็นอันห่างศาสนาออกไป ทั้งหมดนี้เป็นการปฏิบัติ แบบโรมันคาธอลิค ส่วนทางนิกายโปรเตสแตนท์นั้น สารภาพบาปกันเป็นส่วนรวมในที่เปิดเผย ไม่พูดรายละเอียด เข้าแบบปลงอาบัติชนิด " สัมพหุลา นานาวัตถุกาโย " ในศาสนาพุทธ

๒. พระที่นั่งปลงอาบัติ ในทางพุทธศาสนานั้น จะถือว่าเป็นการล้างบาปได้ไหม ?

การปลงอาบัติในพระพุทธศาสนามิใช่เป็นการล้างบาป แต่เป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจต่อหมู่คณะว่า ผู้ประพฤติผิดวินัยนั้นรู้ตัวว่าผิด ยอมรับผิด และสัญญาว่าจะระมัดระวังสำรวมต่อไป ไม่ล่วงละเมิดวินัย เมื่อทำเช่นนี้แล้วก็อยู่ร่วมกันต่อไปได้และร่วมอุโบสถสังฆกรรมกันต่อไปได้ แต่พึงสังเกตุว่า อาบัติที่จะปลงตกต่อภิกษุรูปเดียวนั้นเป็นลหุกาบัติ คืออาบัติชั้นเบา ๆ เท่านั้น หากอาบัติเช่นปาราชิกก็ปลงไม่ได้ ขาดจากสงฆ์ไปทีเดียว

อาบัติขั้นสังฆาทิเสสก็ต้องอยู่กรรมเป็นการลงโทษ และต้องมีสงฆ์มากกว่าหนึ่งรูป อนุมัติให้กลับเข้ามาอยู่ในหมู่สงฆ์ต่อไปได้

๓. ผู้รักษาศีล ๕ แต่แล้วเกิดขาด ไปขออาราธนาศีลใหม่อีกเช่นนี้จะเป็นการล้างบาปหรือเปล่า ?

บาปแล้วก็ต้องมีผลชั่วเกิดแก่ตน ไม่มีการล้างบาปได้ในศาสนาพุทธ การขาดศีลแล้วขออาราธนาใหม่เป็นการแสดงเจตนาว่าจะประพฤติตนดี ต่อไปอีกเท่านั้น และเนื่องด้วยศาสนาพุทธไม่มีการบังคับ จึงอาราธนารับศีลเท่าไร ๆ ก็ได้ รับไปแล้วก็ไปทำขาดแล้วก็ต่อใหม่ได้อีกถ้าศีลของคนบางคน เช่นผมเป็นต้น เป็นเส้นด้ายแล้วลองคลี่ออกดูจะเห็นว่ามีแต่ปมที่ต่อไว้ ไม่มีด้ายเลย

" ชลอ "

เมื่อเย็นวานนี้ผมนั่งอยู่หน้าบ้าน มีหญิงคนหนึ่งวัย ๔๐ เศษ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าอย่างชาวบ้านธรรมดา ๆ อย่างผม ๆ มานั่งลงแล้วยกมือขึ้นไหว้ต่อหน้าผม พร้อม

กับกล่าวว่า "ขอสตางค์ไปซื้อข้าวกินบ้างเถอะค่ะคุณนาย" ก่อนที่จะให้สตางค์หญิงไทยผู้นี้ ผมถามหญิงไทยผู้นี้ว่า " น้ามาจากจังหวัดไหน ? "

หญิงไทยตอบว่า " มาจากจังหวัดอ่างทอง "

ผมถาม " เหตุใดจึงต้องมาขอทาน "

หญิงอ่างทองตอบว่า " เป็นประเพณีของชาวอ่างทองทุกคนไม่ว่าจะมั่งมีหรือยากจน พอปลูกข้าวในนาเสร็จแล้ว ต้องละบ้านเรือนไปขอทาน ถ้าไม่ทำตามประเพณีของเขาแล้ว ครอบครัวจะมีอันเป็นไปไม่เจ็บก็ตายฉิบหายไป "

ผมถาม " น้ามีนาไหม ? ขอโทษน้าที่ผมต้องถามละลาบละล้วง "

หญิงอ่างทอง " มี ๕๐ ไร่ " ผมคิดมีนา ๕๐ ไร่แล้วต้องมาขอทาน

ผมถาม " ที่มาเพชรบุรีน้ามีเงินมาจากบ้านเท่าไหร่ ? "

หญิงอ่างทอง " มีมา ๑๐๐ บาท นี่ก็กินใช้ไปเกือบหมดแล้ว "

ผมถาม " น้านับถือศาสนาอะไร "

หญิงอ่างทอง " ก็นับถือพุทธนี่แหละ ฉันเคยไปวัด ฟังเทศน์ทำบุญที่วัดเป็นประจำ

ผมถาม " ไม่อายรึที่ต้องมาเป็นคนขอทาน "

หญิงอ่างทอง " เพื่อให้บ้านเมืองมีความสงบสุข "

ผมถาม " นับถือศาสนาพุทธน้ากลัวตายด้วยรึ ? " แกแสดงความไม่พอใจ ลุกขึ้นเดินจากผมไปทีเดียว พร้อมกับพึมพัมว่า " ทำไมจะไม่กลัวตาย มันก็เหมือนกันนั่นแหละ " ผมนึกขบขันว่าชาวบ้านอ่างทอง ผู้นับถือพุทธศาสนาต้องทัศนาจรมาขอทานตามประเพณี เพื่อความอยู่ดีกินดีของครอบครัว และเพื่อให้บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุข คิดไปคิดมาก็น่าสงสารว่า คนในพุทธศาสนาเช่นเดียวกันกับผม ไหงจึงต้องไปได้ถึงเพียงนี้ สถาบันพระศาสนา

หรือวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง จะช่วยอบรมขอทานกิตติมศักดิ์พวกนี้ ให้ละทิ้งประเพณีขอทานของพี่น้องชาวไทยอ่างทองมิได้หรือ หรือถ้าเรื่องที่ผมเล่ามานี้มิเป็นความจริงก็หมายความว่า ผมถูกขอทานกิตติมศักดิ์คนนี้หลอกลวง แต่ก็ลวงผมไปได้สนิทเดียว

ผมอยากจะเรียนถามหม่อมว่า มันเป็นความจริงไหมเรื่องนี้เพราะผมไม่เคยไปเที่ยวอ่างทอง

ผมเคยไปอ่างทองมาหนหนึ่งหรือสองหน แต่ไม่เคยได้ยินว่ามีประเพณีเช่นที่ว่านี้เลย แต่ผมก็เคยไปเพียงแค่อำเภอเมืองจังหวัดอ่างทอง ในชนบทที่ห่างไกลออกไปอาจมีประเพณีหรือความเชื่อถือเช่นนี้ก็ได้

แต่ประเพณีนี้ช่างดีเสียจริง คนทุกวันนี้ที่อยู่ด้วยกัน ไม่เป็นสุขก็เพราะ ความหลงระเริงในทรัพย์ศฤงคาร และเพราะขาดความนอบน้อม มีอำนาจมีทรัพย์แล้วก็มัวเมาหลงลืมไป การออกขอทานเมื่อทำนาเสร็จแล้วเช่นนี้น่าจะเป็นผลดีแก่จิตใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะ

ทำให้ไม่ลืมตัว ทำให้เกิดความนอบน้อม เป็นการปรับตัวให้อยู่ในระดับพอสมพอควรเสมอ ถึงจะมั่งมีอย่างไร ปีหนึ่งก็ไปบำเพ็ญชีวิตเป็นยาจกเสียหนหนึ่ง ความรู้จักประมาณตนก็จักเกิดขึ้น ไม่หลงไม่เหลิงไปด้วยสิ่งล่อลวงต่าง ๆ ผมพูดมาด้วยความจริงใจ เพราะความรู้สึกที่เป็นประโยชน์ต่อจิตใจเช่นนี้ผมเคยได้รับมาแล้ว เมื่อครั้งบวชเป็นพระแล้วออกรับบิณฑบาต ผลที่เกิดนั้น ทำให้ใจผมมีสำรวมขึ้นมากมาย และมีความนอบน้อมต่อคนอื่นมากยิ่งขึ้นไปอีก คำตอบของหญิงอ่างทองที่ว่าออกขอทาน "เพื่อให้บ้านเมืองสงบสุข" นั้น ดีนักหนา

ในอินเดีย ขณะนี้ก็มีผู้เชื่อถือตามนี้ไม่น้อย อาจารย์วิโนภะ ภะเว ก็ออกขอทานที่ดินจากคนร่ำรวยเพื่อมาเฉลี่ยให้แก่คนจน เรียกการกระทำทั้งหมดนั้นว่า "ภูทาน" คือการให้ทานที่ดิน ถ้าคนที่รับผิดชอบในความสงบสุขของบ้านเมือง จะออกขอทานด้วยความนอบน้อมเช่นนี้บ้าง ผมว่าบ้านเมืองจะสงบสุขแน่นอน

เพราะท่านจะได้รู้จักความจน จะได้เห็นสภาพชีวิตอันแท้จริงและจะได้เห็นใจของคนไทยทั้งประเทศ ที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตา ความรู้เหล่านี้ถ้าหากใครมีแล้วก็ทำชั่วไม่ลง เชื่อผมเถิด

จ. สัทธาพงศ์

ผมขอเรียนถามปัญหาธรรมสัก ๒ ข้อ เนื่องจากญาติผู้ใหญ่ของผมมีความเห็นไม่ตรงกัน และผมก็ไม่ทราบว่าจะเชื่อใครดี คือ

๑. ท่านผู้หญิงเอาของใส่บาตรพระภิกษุ แล้วพระท่านจะบิณฑบาทผ่านมาในเวลาเช้า ไม่จำกัดว่าจะต้องรู้จักหรือไม่ ท่านบอกว่าเป็นพระห่มผ้าเหลืองมาก็ได้บุญเท่ากันทั้งนั้น

ส่วนท่านผู้ชายจะถวายของ ก็เฉพาะแต่พระที่ท่านรู้จักและแน่ใจ ว่าเป็นพระภิกษุที่อยู่ในธรรมวินัยที่ดีจริงเท่านั้น ถ้าไม่รู้จัก หรือรู้จักว่าเป็นพระไม่ดี ก็ไม่ยอมถวายอะไรเลย ท่านว่า ทำบุญส่งเดชอย่างท่านผู้หญิงนั้น

ได้บุญยาก และลางทีอาจกลับเป็นทำบาปโดยไม่รู้ตัว ในเมื่อไปให้ของกับอลัชชีที่บวชทำลายศาสนา อย่างท่านท่านว่าเป็นการช่วยให้ศาสนาได้เจริญสืบต่อไปโดยดี ถ้าทุก ๆ คนทำอย่างท่านอลัชชีจะต้องสึกหนีหมดไป เพราะไม่มีใครหลงอุดหนุนให้อยู่ต่อไปได้ เป็นการช่วยพระศาสนาให้บริสุทธิ์ เป็นการสังคายนาพระศาสนาทางอ้อมอย่างเงียบเชียบดีที่สุด ดังนี้

ก. ผมควรเชื่อใคร เพราะเหตุใด ?

ข. ท่านผู้ชายชอบเรียกพระภิกษุที่ใบ้หวยว่า ปีศาจห่มผ้าเหลืองนั้น เป็นบาปไหน ?

ก. ข้อนี้ผมออกจะเชื่อท่านผู้ชาย เพราะพระสงฆ์ที่จะเป็นเนื้อนาบุญก็คือพระที่บริสุทธิ์ในศีล ถ้ารู้ว่าไม่บริสุทธิ์แล้วก็ไม่ควรจะทำบุญด้วย แต่ถ้าไม่รู้จักแล้วจะไปเหมาว่าท่านไม่ดีเสียก่อนก็ดูจะเกินไปหน่อย ท่านชายก็มักจะเป็นเสียอย่างนี้แหละ

ข. ใช้วาจาหยาบคายก็เป็นบาปทั้งนั้นแหละครับ

เราควรเกลียดกลัวความชั่วก็จริง แต่วาจาหยาบคายก็ไม่ควรจะหลุดจากปากคนดีเหมือนกัน

๒. ท่านหญิงบอกว่า " ก. เราไม่อาจรู้ได้ว่าผู้ใดจะเป็นพระดีหรือพระเก๊ เมื่อเราไม่รู้ก็ไม่เป็นบาป ข. เรากระทำกิจด้วยจิตเป็นกุศลเราก็ได้บุญ

ท่านชายบอกว่า " ไม่ได้ ถ้าทำผิดแล้วถึงไม่รู้ก็เป็นบาปอยู่ดี เพราะบาปเปรียบเสมือนไฟ มีพิษอยู่เสมอ ถ้าเราไม่รู้แต่เดินไปเหยียบไฟเข้าทั้ง ๆ ที่ไม่รู้ว่าเหยียบไฟ ก็ต้องร้อนและพองฉันใด เมื่อเราทำบาปทั้ง ๆ ที่เราไม่รู้ เราก็ต้องรับบาปฉันนั้น "

ผมไม่เข้าใจเลยว่า เราไม่รู้แล้วจะเป็นบาปได้อย่างไร เมื่อจิตเป็นกุศลแล้วจะไม่เป็นบุญกิริยาได้อย่างใด ? ท่านอาจารย์กรุณาอธิบายให้เข้าใจด้วยจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ข้อนี้ท่านถูกทั้งสองคน แต่ท่านพูดกันคนละเรื่อง การบริจาคทานนั้น ถ้าทำด้วยกุศลเจตนาก็เป็นบุญ ไม่มี

บาปเกิดขึ้น เพราะผลที่เกิดคือการกำจัดโลภ แต่บาปอื่นถึงมิได้เจตนาก็อาจมีผลร้ายได้จริง เช่นขับรถประมาทเลินเล่อ ทับคนตายถึงมิได้เจตนาก็มีผลร้ายเกิดขึ้นแล้ว ฉะนั้นคนดีจึงควรตั้งอยู่ในความไม่ประมาท พึงสำรวมระวังอิริยาบถอยู่เสมอ จะได้รู้เจตนาของตนและไม่ทำบาปโดยไม่มีเจตนาบ่อย ๆ

ท่านผู้หญิงท่านพูดถึงเรื่องทำบุญโดยเจตนา แต่ท่านผู้ชายกลับไพล่ไปพูดถึงเรื่องการทำบาปโดยไม่เจตนาเป็นปัญหาคนละเรื่องแท้ ๆ อย่างนี้ก็คุยกันไม่ได้นาน เดี๋ยวท่านผู้ชายท่านก็จะผลุนผลันยอกจากบ้านไปเสียหรอก

หมายเหตุผู้ตอบปัญหา

เรียน หม่อมที่นับถือ

ตามที่หม่อมตอบคำถามเรื่องตรวจน้ำ – กรวดน้ำ ฉบับลงวันที่ ๑๐ มิ. ย. ๙๙ ว่า กรวด (คำวิเศษณ์) แปลว่าสูงชัน จะนำมาใช้เป็นกรวดน้ำไม่ได้ ที่ถูกจึงเป็นตรวจน้ำอย่างที่ใช้กันอยู่นั้น

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๔๙๓ หน้า ๒๑ กรวด (คำกิริยา)แปลว่า หลั่งน้ำ เช่น นำพระเต้าสิโตทกธารามารดริน กรวดลงในมืออินทพฤฒาจารย์ (ม. กาพย์ สักบรรพ)
กรวดน้ำ เป็นคำกริยา แปลว่า แผ่ส่วนบุญด้วยพิธีหลั่งน้ำและแปลว่าตัดขาดเช่น กรวดน้ำร่ำว่าด่าประจาน
ผมขออภัยที่ทักท้วงมา โปรดแก้เพื่อประโยชน์แก่อนุชนรุ่นต่อ ๆ ไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ส.ป. ครูเก่า

ผมผิดไปถนัดใจทีเดียวครับ ลืมเปิดพจนานุกรม ขอยอมรับผิดโดยชื่นตา และขอท่านผู้อ่านโปรดเข้าใจตามจดหมายที่คุณครูเก่าได้เมตตาเขียนชี้แจงข้างต้นนี้ด้วย ขอขอบพระคุณยิ่ง

" เด็กบ้านนอก "

ขอความกรุณาได้ตอบปัญหาดังต่อไปนี้ด้วย

๑. ถ้าท่านเป็นนายกรัฐมนตรี ท่านจะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำของภาคอิสานอย่างไร ?

ถ้าผมเป็นนายกรัฐมนตรี ผมจะลองอั้นใจตัดงบประมาณการทหารและการวัฒนธรรมลงสักพัก เพื่อนำมาใช้ในการนี้ สิ่งที่ควรจะทำเพื่อผลอันใกล้พอบรรเทาความเดือดร้อนไปก่อน ก็คือสร้างอ่างเก็บน้ำให้มากขึ้น สิ่งที่ควรกระทำเพื่อผลในระยะ ไกลก็คือกู้เงินจากธนาคารโลก มาทำการชลประทานขนาดใหญ่สร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำโขงเพื่อแบ่งน้ำแถว ๆ เหนือหนองคาย ขุดคลองระบายน้ำขนาดใหญ่เป็นเส้นตรงลงมา จนถึงแถว ๆ โคราช แล้วระบายน้ำนั้นออกแม่น้ำมูล และขุดคลองระบายน้ำจากคลองใหญ่ไปทั่วภาค ทั้งหมดนี้เป็นสมบัติบ้า ใครทำก็เป็นนายกรัฐมนตรีไม่ได้หรือเป็นได้ไม่นาน เพราะเหตุนี้ความคิดที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี หรือรับตำแหน่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ราชการจึงไม่เคยผุดขึ้นมาในหัวใจเลย

๒. ในการเลือกตั้งคราวหน้า ท่านจะเลือกสมาชิกในรัฐบาล ชุดปัจจุบันเป็นผู้แทนของท่านไหม เพราะเหตุใด ?

ถ้าผมจะมาเปิดเผย กับคุณที่นี่ว่าผมจะเลือกใคร หรือไม่เลือกใคร เงินทองที่รัฐบาลท่านจะต้องใช้ในการสร้างคูหา ให้คนลงคะแนนลับในการเลือกตั้งก็ดูจะสูญเปล่า ไม่เป็นประโยชน์

๓. ทุกวันนี้คนไทยนิยมไปโรงมหรสพกันมากกว่าไปวัด แสดงว่าศาสนาเรียวลงใช่ไหม ?

ศาสนาไม่เรียวหรอกครับ ใจคนมันเรียวลงไปเองกระมัง

๔. การฟังเทศน์ ที่วัดต้องนั่งพับเพียบกับพื้น ซึ่งเป็นการนั่งที่ผิดหลักอนามัย ทุกประเทศในโลกเขานิยมนั่งเก้าอี้กัน การไปฟังพระในคริสต์ศาสนาเทศน์ที่โบสถ์เขาก็นั่งเก้าอี้กัน ท่านคิดไหมว่าจะเป็นการจูงคนให้ไปฟังเทศน์ที่วัดกันมากขึ้น ถ้าเราจะจัดเก้าอี้นั่งให้ เป็น

ระเบียบเรียบร้อย ?

คนเรามีศรัทธาจะไปวัดแล้ว ถึงจะต้องไปฟังธรรมด้วยอิริยาบถใด ๆ ก็คงจะไปจนได้ ถ้าจะล่อคนเข้าวัดด้วยความสบาย เป็นต้นว่า มีเก้าอี้ให้นั่งแล้วอีกหน่อยก็จะต้องมีเครื่องเย็น มีรายการออกอากาศ และถึงกับแจกของขวัญกระมัง

๕. ทำไมพระภิกษุไทย รับของถวายแล้วไม่กล่าวขอบใจ ?

การให้พรด้วยคาถา ยถา ฯ สัพพี ฯ เป็นการแสดงความขอบใจของพระ สมณะในพระพุทธศาสนาพึงรับทานด้วยความนอบน้อมและโดยดุษณี ไม่ใช่ด้วยการตื่นเต้นขอบอกขอบใจอย่างฆราวาส ซึ่งบางทีก็ไม่จริงใจนัก

๖. เมื่อ ๒ - ๓ วันนี้ มีพระองค์หนึ่งมาขอสตางค์ที่บ้านผมว่าจะเอาไปซื้อจีวร อย่างนี้ผิดหรือถูกอย่างไรในพระวินัย ?

ถ้าคุณมิเคยปวารณาไว้ กับท่านว่าจะเป็นอุปฐาก และถ้าคุณมิได้เป็น ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ พี่ น้อง ลูก หลาน และเหลนของท่านซึ่งนับได้โดยตรงทางสาย โลหิต และท่านเข้ามาขอเงินซื้อจีวรและท่านได้เงินไป ซื้อจีวรนั้น ท่านก็ต้องอาบัติปาจิตตีย์ เพราะพระวินัย ห้ามมิให้ท่านขอจีวรจากใคร นอกจากคนที่เกี่ยวข้องกับ ท่านตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ถ้าคุณไม่ได้ถวาย ปัจจัยต่อท่านเรื่องก็แล้วกันไป

" จันทรกานต์ "

ดิฉันขอรบกวนอาจารย์สักครั้งนะคะ หวังใน ความเมตตาอารี ของอาจารย์อย่าเพิ่งหัวเราะเยาะว่าคน หนุ่มคนสาวจะมีทุกข์อะไรนอกจากความรัก ถ้าเป็นความ ทุกข์ชนิดนั้นดิฉันจะไม่มาคร่ำครวญให้ใครฟังเป็นอันขาด

๑. คนเราเกิดมาเป็นทุกข์ พระท่านว่า เด็กที่ เกิดมาต้องเป็นทุกข์ เพราะพ่อแม่ทำให้เขาเกิด ทั้งที่เขา ไม่ปรารถนาจะเกิด และขณะเดียวกันพ่อแม่ก็เป็นทุกข์

ด้วยการเลี้ยงลูก และต้องผจญกรรมเพราะลูก ทั้งที่บางครั้งไม่ได้เจตนาจะให้มันเกิด ดังนี้จริงไหมคะ ?

ชีวิตคนเรานั้นเป็นทุกข์จริง ตั้งแต่เกิดมาก็เริ่มมีทุกข์ แต่ตัวอย่างที่คุณยกขึ้นมาเกี่ยวกับ บิดามารดานั้นเห็นจะไม่จริงทุกรายไป ความรักของบิดามารดาที่มีต่อบุตรนั้นเป็นของสูงและละเอียดอ่อนนัก จะไปสันนิษฐานเอาง่าย ๆ โดยถือเอาสัญชาตญาณทางเพศเป็นมูลพิจารณานั้นไม่ได้

๒. ผู้หญิงจะหนีความทุกข์ ใฝ่หาความจริงเพื่อหนีข้อ ๑ ได้ในลักษณะใดบ้าง จะบวชพระนั้นไม่ได้แน่ท่านตรัสห้ามไว้ เหตุใดท่านจึงห้าม ? ที่กล่าวกันว่า ผู้หญิงมีสิทธิ์เสรีภาพเท่าเทียมชายนั้น ดิฉันขอค้าน เพราะอย่างน้อยยังขาดเสรีภาพทางศาสนา จะทำประการใดจึงจะแก้ได้ ? " เกิดเป็นหญิงแท้จริงแสนลำบาก " บาปหนาแตะต้องไม่ได้แม้แต่ชายผ้ากาสาวพัสตร์ ถ้าอาจารย์จะบอกให้ไปบวชชีคนเขาก็ดูถูก และก็บำเพ็ญ

ประโยชน์อันใดมิได้

เหตุที่ผู้หญิงบวชไม่ได้ ทุกวันนี้มิใช่ เพราะพระพุทธศาสนาไม่ยกย่องสิทธิ ของสตรีเท่าเทียมกับชาย เพราะท่านได้เคยอนุญาตมาแล้ว แต่ในวินัยบัญญัตินั้น ท่านกำหนดไว้ว่าต้องมีอุปัชฌาย์เป็นภิกษุณีเช่นเดียวกับที่ภิกษุต้องมีอุปัชฌาย์เป็นภิกษุด้วยกัน แต่บังเอิญภิกษุณีนั้นสูญสิ้นวงศ์มานานแล้ว จะเริ่มขึ้นใหม่ก็ไม่อาจทำได้ เพราะไม่มีทางที่จะไปบวชกับใคร ให้ถูกต้องตามพระวินัยได้ ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ สมมุติว่าพระภิกษุสงฆ์ทุกรูปในพระพุทธศาสนาทุกวันนี้ จะพากันสึกจนหมด สมณวงศ์ก็จะสูญสิ้นไปเหมือนกันต่อไป แม้ผู้ชายคนใดจะอยากบวชอีก ก็บวชไม่ได้เหมือนกัน คนโบราณท่านจึงถือว่าการบวชเป็นการสืบพระศาสนา เพราะมีตัวอย่างความสูญแห่งภิกษุณีปรากฏอยู่แล้ว แต่ธรรมของพระพุทธเจ้านั้นทุกคนสามารถนำมา ปฏิบัติให้เป็นประโยชน์แก่ตัวได้ตามสภาพของตน ไม่จำเป็นต้องออกบวช

ผมจึงใคร่ขอแนะนำ ให้คุณรีบขวนขวายหาความรู้ในธรรมอันนั้น หากได้ศึกษาจนเกิดความรู้ความเข้าใจแล้ว คุณจะได้ยาดับทุกข์ แห่งชีวิตขนานเดียว ที่บังเกิดผลได้จริงจัง

๓. ผู้หญิงจะใช้ชีวิต อย่างสงบด้วยตัวคนเดียว หรือออกไปผจญโลกตามลำพัง กำแพงประเพณีก็สูงนัก สำหรับผู้หญิงที่เกิดมามีความขลาดกลัว และกตัญญูต่อกำแพงนั้น ทำไมคนจึงดูถูกการครองตัว โดยลำพังของผู้หญิงนัก ? ชายโสดแม้อายุมากดูเหมือนคนจะสรรเสริญมากด้วย ว่านั่นชายที่ดีหาหญิงที่คู่ควรด้วยยากนัก ไม่เป็นที่รังเกียจของหญิงเลย ประทานโทษ ทั้งที่อย่างน้อยชีวิตแกตลอดเวลาเหล่านี้ ไม่เคยขาดการเกี่ยวข้องกับหญิง ส่วนหญิงนั้นครองตัวได้ดียิ่งกว่าชาย เสียอีกผู้ใหญ่และผู้ชายทุกคนคิดหยามผู้หญิงเช่นนี้ทุกคนหรือคะ หญิงที่มีความคิดอย่างนี้อาจารย์ติเตียนไหมคะ ?

การจะอยู่เป็นโสดหรือไม่เป็นสิทธิ์ ของคนทุกคน

ที่จะตัดสินใจเอาเอง คนที่เป็นโสดทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ไม่มีเหตุที่จะต้องถูกครหาหรือได้รับ ความเหยียดหยาม อย่างไรเลย ความชั่วดีของแต่ละคนต่างหาก ที่พอจะเป็นเหตุให้มนุษย์วินิจฉัยกันและกันได้ ผมเองไม่เคยนึกเหยียดหยามผู้หญิงที่ครองตัวเป็นโสด และถ้าหากว่าหญิงโสดนั้นกระทำตนให้เป็นประโยชน์ ต่อสังคมก็ยิ่งเพิ่มความนับถือขึ้นไปอีก

๔. จำเป็นด้วยหรือที่ผู้หญิงทุกคน ควรจะต้องทุ่มเทชีวิตทั้งหมดให้กับความรัก ยิ่งกว่าการบำเพ็ญประโยชน์ในวิชาความรู้ที่ได้เล่าเรียนมามากพอดู ผู้ชายร่ำร้องว่าปัจจุบันหาผู้หญิงที่เป็น " ผู้หญิง " ครบถ้วนอย่างนั้นอย่างนี้หายากนัก ทั้งที่ " ผู้หญิง " มีอยู่เท่า ๆ กับ " ผู้หญิง " บนฟลอร์ที่เขาตั้งตามองและคว้ามา เช่นนี้เป็นเพราะความใจเย็นไม่พอ หรือเพราะ " พูดแต่ปาก " ตามแบบของเขาผู้ชาย ผู้หญิงควรเลิกเชื่อได้แล้วใช่ไหมคะ ?

ทางที่ผู้หญิงจะหายขุ่นข้องใจ ก็คือถือเสียว่าตนเป็นสมาชิกแห่งสังคมคนหนึ่ง มีหน้าที่อันจักต้องปฏิบัติ การสนใจต่อความเห็นของผู้ชายก็ดี การวิตกกังวลต่อทิฏฐิหรือคำพูดผู้ชายก็ดี ตลอดจนการเปรียบเทียบตนเองกับผู้ชายก็ดี เป็นของที่ไม่มีประโยชน์อะไรเลย มีแต่จะก่อให้เกิดความยุ่งยากในความคิดเห็น และทำให้เกิดปมในใจที่จะเป็นเหตุแห่งความเบื่อหน่ายชีวิต และความทุกข์อื่น ๆ อีกมาก คุณควรเลิกถามปัญหาเช่นข้อนี้กับตนเองเสีย

๕ ผู้หญิงนั้นเมื่อเด็กจำต้องอยู่ ในปกครองบิดามารดาผู้ปกครอง แต่งงานแล้วอยู่ในปกครองของสามี (ตามกฎหมาย ซึ่งทุกวันนี้ผู้ชายยังใจกว้างไม่พอจะให้แก้ไข) เมื่อแก่อยู่ในปกครองของบุตร อาจารย์เคยคิดอยากเกิดเป็นผู้หญิงสักครั้งไหมคะ และถ้าอาจารย์เกิดมาเป็นผู้หญิงสวย อาจารย์จะมีคติและวิธีใดกำกับใจเพื่อจะมองให้เห็น ไหนหมาบ่าไหนยักขินี เพราะทราบไม่ได้

เหมือนได้ทราบใจและการกระทำ ของตัวละคอนในหนังสือ

ดิฉันมีความเชื่ออยู่อย่างหนึ่งว่า คนเราจะเบื่อโลกเบื่อชีวิตปานใด ไม่ว่าจะหนีไปแห่งหนตำบลใด เราจะหนีใจไม่พ้นเลย ดังนี้เราจะทำอย่างไรจึงจะชนะทุกข์นั้นด้วยใจ สงบเยือกเย็นไม่เจ็บปวด เมื่อทุกข์นั้นเกี่ยวด้วยความกตัญญู เกียรติยศ ศักดิ์สกุล ที่ต้องผจญเป็นนิจ ศีลทั้งที่เราไม่ได้ก่อ แต่กรรมนั้นเป็นของเรา ต้องทนรับ ทนฟั่ง ไม่ว่าจะล้างด้วยประการใด มันก็ยังคงอยู่

อาจารย์ กรุณา อย่าตอบดิฉัน ด้วย ลักษณะเยาะเย้ยสนุกสนาน อาจารย์ผ่านโลกมานานกว่า ดิฉันและบางทีผ่านความทุกข์มานานและมากกว่าดิฉันด้วยโปรดแนะนำชี้ทางสว่างให้ดิฉัน จะด้วยวิธีหรือคำตักเตือนสำหรับข่มใจให้ทนได้ในทุกข์ที่ต้องรับ และไม่มีทางหนีนอกจากความตาย เมตตาให้ความเอ็นดูดิฉัน เสมอด้วยลูกสาวที่มองไม่เห็นทางแยกของชีวิตเห็นแต่ทางสายเดียวที่เคยเดิน

แต่เดี๋ยวนี้เกิดความกลัวจนไม่มีสติจะเดินต่อไป คำตอบของอาจารย์จะทำให้ผู้หญิงคนหนึ่ง หรือมนุษย์คนหนึ่ง พิพากษาชีวิตของเขาด้วยความแจ่มใสและเยือกเย็นขึ้นอาจารย์เป็นแห่งเดียว และ แห่งสุดท้ายที่ดิฉันซมซานมาพึ่งคำตักเตือนที่บริสุทธิ์ใจ

ขอกุศลผลบุญทั้งหลายที่อาจารย์บำเพ็ญเพื่อความสุขของผู้อื่น สนองตอบอาจารย์และครอบครัวให้ประสบสุขทั้งนอกและในเสมอ และตลอดไป

คติของคุณที่ว่ามาก็ดีอยู่แล้ว ผมอยากจะแนะนำอีกนิดเดียวว่า คนที่มีความสุขนั้น คือ คนที่สนใจกับประโยชน์สุขของคนอื่น จนลืมตนหรือเห็นตนไม่สำคัญนัก จริงอยู่ทุกคนย่อมมีกรรมติดตัวที่จะต้องอดทนไป แต่ถ้าหากว่าเราได้รู้ทุกข์รู้กรรมของ คนอื่นมากขึ้นแล้ว เราก็พอจะเห็นว่าของเราเบาลง หรืออย่างน้อยเราก็ไม่ใช่คนที่มีกรรมคนเดียวในโลก มีเพื่อนร่วมทุกข์ในชีวิตนี้อีกมากที่เราจะต้องเมตตา ต้องเห็นใจ และต้องคอยให้

ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ ผมเองทุกวันนี้ก็อยู่ ๆ ไป ด้วยความคิดอันไม่ค่อยจะเต็มหุนนัก อย่างนี้แหละครับ ขอบคุณที่ได้อำนวยพรมา ผมขอให้คุณจงได้รับความสุขอันเกิดจากความ สงบระงับซึ่งตัวคุณเองเท่านั้นจะให้กับคุณได้

ป. อภิวันทานุกูล

๑. คำว่าทำสิ่งใดได้สิ่งนั้นจะไม่ค้านกับหลักอนิจจังหรือ

หลักอนิจจังหมายถึงความไม่เที่ยง แห่งสภาพทั้งปวงซึ่งมีอยู่ในโลก ไม่มีสิ่งใดที่เกิดขึ้นแล้วจะยั่งยืนอยู่ได้ตลอดไปย่อมเสื่อมโทรมและแตกดับไปในที่สุด หลักนี้ไม่เกี่ยวข้องกับผลที่เกิดจากกรรม หรือ การกระทำอันเป็นความจริงอีกหลักหนึ่ง ทุกครั้งที่มีการกระทำต้องมีผล หากการกระทำนั้นเป็นไปในทางดี ผลก็ย่อมดี เมื่อการกระทำนั้นเป็นไปในทางชั่วผลที่เกิดก็ย่อมชั่ว หากไม่มีการกระทำใด ๆ เลยก็ไม่มีผล หลักอนิจจังมิได้หมายว่าทุกอย่างไม่มีความแน่นอน ความแน่นอนนั้นมีอยู่ เช่น

ผลของกรรม แต่หลักอนิจจํหมายถึงว่าทุกสิ่งที่เราเห็นด้วยตารู้ด้วยอายตนะต่าง ๆ นั้นเป็นของไม่เที่ยง คือจะไม่คงอยู่ตลอดไปให้เรายึดถือได้

๒. น้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ มีมากมิใช่หรือ เหตุใดพระพุทธองค์จึงตรัสว่า เมื่อทุกข์เข้าย้อมใจคน น้ำตาของผู้ที่ถูกทุกข์ย้อมใจนั้นมากกว่าน้ำในมหาสมุทรไปอีก ?

เพราะโลกนี้เป็นทุกข์ ไม่มีอะไรในโลกที่จะใหญ่หลวงเกินทุกข์ไปได้

๓. คนเราเกิดมาย่อมทำทั้งบุญและบาป ถ้าทำบาปมากกว่าบุญ บาปให้ผลก่อน บุญที่ทำไว้นั้นจะอยู่ที่ไหน ? ถ้าทำบุญมากกว่าบาปบุญให้ผลก่อนบาป และบาปที่ทำไว้นั้นจะอยู่ที่ไหน หรือจะให้ผลพร้อมกัน ?

ทั้งบุญและบาป ย่อมจะส่งผลถึงผู้กระทำทั้งนั้นจะช้าหรือเร็ว ก่อนหรือหลังไม่มีใครกำหนดพยากรณ์ได้

๔. หม่อมมีเหตุผลอย่างไรว่า คนตายไปแล้วได้เกิด มีบ้างหรือไม่ที่ตายไปแล้วไม่ได้เกิด ? จงให้

เหตุผลพอสมควร

พระอรหันต์ตายสูญสิ้นเชื้อที่ทำให้ เกิดคือตัณหาเสียแล้ว เหมือนกองไฟที่มอดแล้ว ไม่มีเชื้อเพลิงเหลืออยู่เลยถึงจะพยายามทำให้ติดลุกเป็นไฟขึ้นมาสักเท่าไรก็ไม่สำเร็จ

๕. คนประพฤติชั่วเพราะโง่หรือ ถ้าฉลาดทำไมจึงมีเล่ห์กล ? ผมหวังว่า หม่อมคงให้ความสว่างแก่ผมมากแสนที่จะมากได้

ความโง่ทำให้ ประพฤติชั่วได้อย่างที่คุณว่ามาเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความฉลาดก็ทำให้ประพฤติชั่วได้อีก เพราะทำให้เกิดอุบายเล่ห์กล สิ่งที่ระงับชั่วได้สิ้นเชิงคือความรู้และต้องเป็นความรู้ในสัจจะ ที่พระพุทธองค์ได้ตรัสรู้และทรงประกาศสั่งสอนเวไนยสัตว์ไว้แล้ว

" ชาวพุทธผู้หนึ่ง "

๑. ผู้ที่ผ่านวิปัสสนากรรมฐานมาแล้วพระอาจารย์

ก็ได้ถือว่าผู้นั้นก็ได้ผ่านโสพสญาณแล้ว และชื่อว่าเป็น พระอริยบุคคล มีโสดาบันเป็นต้น ทั้งโดยพฤตินัยและนิติ นัยมาแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ทำไมผู้ผ่านผู้สำเร็จบางคน (ส่วนน้อย) บางคนก็เป็นผู้ดีมีชื่อเสียง มีคนนับหน้าถือตา กว้างขวางมากเสียด้วยซ้ำไปจึงมีนิสัยสันดานเหมือนปุถุชน อาทิเช่นยังทำตนเป็นผู้มีความอิจฉาริษยา ผูกพยาบาท คาดพยาเวนสนับสนุนยุยงส่งเสริมให้แตกกลุ่มสามัคคี มัก แยกเป็นก๊กเป็นเหล่าฝักฝ่าย บ้างมือหังการมานะสำหรับ ตัวเองอย่างนั้นอย่างนี้บ้าง ทั้ง ๆ ที่เบญจศีลยังขาดตก บกพร่อง ทำปาณาติบาต พูดสำรากเพ้อเจ้อ โกหก หยาบคายเป็นต้น ทำอย่างนี้จะนับเขาว่าได้ผ่านญาณ โสพสญาณแล้วหรือยัง เหล่านี้ ซึ่งแสดงว่ามิใช่กิริยา ของพระอริยดังนี้ จะชื่อว่า " ได้มีได้เป็นแล้ว " หรือ อย่างไร ? หรือว่าวิปัสสนานี้ ผลิตพระโสดาบัน อริยบุคคล ฯลฯ เทียมหรือปลอมกันไม่ได้ ข้าพเจ้า สงสัยจริง ๆ

พระอริยบุคคลนั้นปลอมกันไม่ได้ ใครพยายามจะปลอมก็จับได้ เพราะแสดงกิเลสออกมาให้เห็นเองอย่างที่คุณได้ว่ามาแล้ว คนที่อ้างหรือนึกว่าตนเองได้บรรลุทั้งที่ยังมีกิเลสครอบงำนั้นคือคนตาบอด ถูกผ้าเหลืองแก่กลักครอบคลุมเสียจนมองไม่เห็นอะไรแล้วแม้แต่ตัวเอง อยู่ไปก็เผาตัวเองมอดไปด้วยกิเลสที่เขามองไม่เห็น ตายไปก็ตกนรกไม่มีผุดไม่มีเกิด คุณอย่าไปสนใจใยดีกับเขาเลย

๒. ส่วนมากขณะผู้ที่เข้าปฏิบัติอยู่ หรือ ออกวิปัสสนามาใหม่ ๆ สด ๆ ร้อน ๆ ทำให้รู้สึกว่าท่านผู้นั้นมีกิริยาอาการกายวาจาสงบเสงี่ยมเรียบร้อยดีเหมาะสมแล้วโดยประการทั้งปวง เข้าผลสมาบัติได้ดี แต่แล้วหลังจากนั้นไม่เท่าไรนัก ทุกอย่างก็ดูเหมือนว่า อยู่ในรูปเดิมเข้าผลสมาบัติก็ไม่ได้เสียแล้ว นี่เพราะเหตุไร ? ทำไมจึงไม่แน่นอนเล่าอย่างนี้ก็แปลว่า โลกุตตรธรรม (มรรคผลของพระโสดาบันอริยบุคคล ฯลฯ และผลสมาบัติ) เป็นธรรมกำเริบ (กุปฺปธมฺโม) หรือว่าเสื่อมคุณภาพ

(ปริหีนธมโม ไม่ใช่วิสังขารธรรม กลายเป็นสังขาร อนิจฺจาจโลกียธรรมกระมัง ? ข้าพเจ้ายังไม่เข้าใจ

ครับ อวดเก่งเข้าไปสอนคนคุกกันจนสำเร็จเวลาอยู่ในคุกก็ทำตัวแข็งทื่อได้เพราะมีอาจารย์ควบคุมเหมือนแขกเล่นกล และจะทำบาปอะไรก็ไม่ได้เพราะมีลูกกรงมีหวายมีตรวนไว้คอยบังคับ พอพ้นโทษออกจากคุก ห่างอาจารย์ห่างโซ่ตรวนออกมากลับไปอยู่ตามพื้นเพเดิม กินเหล้าไปแก้ว สองแก้วแล้วลุกขึ้นฆ่าคนอีกละก็งามพระราชาไปเลย พระโสดาบัน ฆ่าคนตายเป็นข่าวดีพิลึกสำหรับ ศาสนาพุทธในเมืองไทย

๓. พระโสดาบัน ขนาดละถึงได้กายทิฏฐิแล้ว อัตตวาทุปาทานก็เห็นจะละได้ และก็คงเข้าใจตนเองเป็นอนัตตาโดยปริยายใช่ไหมครับ ? เมื่อเป็นไปในทำนองนี้ทำไมพระโสดาบันถึงมี โลภะ โทษะ โมหะ อย่างปุถุชนสามัญเล่าในเมื่อตนลงความเห็นว่าตัวว่าตนเสียแล้วหรือว่าหม่อมเห็นอย่างไรไม่ทราบ

ดูคำตอบข้อ ๑. อีกทีเถิดครับ

๔. ขณะนี้มีมงคลตื่นข่าวกันหนาหูทีเดียว เกี่ยวกับข่าวในหน้า หนังสือพิมพ์หรืออะไรก็ไม่ทราบว่า กึ่งศตวรรษที่ ๒๕ นี้หรือ ๒๕๐๐ ปีหรือยุคกึ่งพุทธกาลนี้ ผู้เกิดปีมะโรง มะเส็ง มะแม มะเมีย ๔ ปีนี้จะได้รับอันตรายต่างๆ เช่นพระยาเวสสุวรรณจะมา "เก็บ" บ้าง ตาจะบอดบ้างเป็นต้น ข่าวนี้จะมีความจริงแค่ไหนเพียงไร ? เป็นพุทธ พยากรณ์ปรากฏในตำนาน หรือว่าเป็นคำพยากรณ์ของโหราจารย์ตาม หลักโหราศาสตร์หรือดาราศาสตร์ครับ ? ผมก็ไม่รู้เหมือนกัน

ป.ล. เท่าที่ถามมาทั้งนี้ใช่ว่าข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย "ไม่ปสาทะศรัทธา" หรือเป็นพวกที่เรียกว่า "แอนตี้" วิปัสสนากรรมฐาน (กินหนอ) ก็หามิได้ ข้าพเจ้าเองขอสารภาพด้วยบริสุทธิ์ใจว่าเป็นสนใจมากผู้หนึ่งแต่เพราะมีข้อกังขา วิจิกิจฉามากจึงไม่รู้ว่าจะไปถามใครที่ไหน ขอท่านหม่อมกรุณาช่วยชี้แจง ปลดเปลื้องให้ด้วยจะขอบพระ

คุณอย่างยิ่ง

ข่าวนี้ไม่จริงเลย ใครเชื่อคนนั้นก็เป็นผู้งมงาย และตั้งอยู่ในความประมาทลุ่มหลง ถ้าตายลงไปจริงก็สมควรแล้วผมนึกไม่ออกว่า พระยาเวสสุวรรณท่านจะมาเก็บคนพวกนี้เอาไปให้เบื่อนมือรกวิมานท่านทำไม

ศศิธร สัทธาพงศ์

ด้วยหนูได้อ่านหนังสือสวดมนต์แปล ของมหามกุฏราชวิทยาลัยพิมพ์ครั้งที่ ๒/๒๔๙๒หน้า๓๗บรรทัดที่ ๓พบว่า "เสด็จเข้าสู่พระนิพพานในปีมะเส็ง พระพุทธศาสนาจะครบ๕พันปีถ้วนในปีชวด" ดังนั้นแย้งกันกับที่รัฐบาลไทยจะทำการฉลอง กันในปีวอกหน้านี้เอง หนูข้องใจใคร่ขอความเห็นจากอาจารย์ว่า

๑. ก. ใครคลาดเคลื่อนกันแน่ ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง

ข. ทำไมการนับพุทธศักราช จึงไม่ตรงกันกับบางประเทศ เช่นลังกา ญี่ปุ่น?

ค. พุทธศักราชของไทย พม่า เขมร ลาว ญวนตรงกันไหม?

ก. ทางราชการไทยจะทำการฉลองพระพุทธศาสนาครบสองพันห้าร้อย ในปีซึ่งเป็นปีระกา ไม่ใช่ฉลองครบห้าพันปี

ข. การนับพุทธศักราชของ ญี่ปุ่นกับไทยที่ผิดกันไปปีหนึ่งหรือสองปีนั้นพอจะเข้าใจได้ว่าเป็นเพราะต่างนิกายกัน คือญี่ปุ่นถือทางอุตตรนิกายหรือมหายาน ส่วนไทยถือลัทธิทักษิณนิกายหรือหินยาน แต่ลังกากับอินเดียก็เร็วกว่าไทยไปหนึ่งปีทั้งที่ลัทธินิกาย ของไทยกับลังกาก็ตรงกัน เหตุผลนี้ผมไม่ทราบ ทราบแต่ว่าแตกต่างกันอยู่

ค. ตรงกัน ส่วนญวนนั้นหากเป็นญวนใต้ที่ถือลัทธิหินยานก็ตรงกัน

๒. หนูได้ฟังพระภิกษุ๒รูป ท่านโต้กันในเรื่องอนันตริยกรรม ๔ โดยองค์หนึ่งกล่าวว่า การทำร้าย

พระพุทธองค์นั้นในสมัยนี้ไม่มีแล้ว เพราะพระพุทธองค์เสด็จดับขันธ์ปรินิพพานไปแล้ว แต่พอเทียบได้ว่าถ้าใครทำลายพระพุทธรูปก็เข้าขั้นอนันตริยกรรมหนึ่งได้ เพราะพระพุทธรูปเป็นตัวแทนองค์พระพุทธเจ้า อีกองค์หนึ่งไม่เห็นด้วย โดยให้คำอธิบายว่า พระพุทธรูปเกิดขึ้นภายหลังพุทธปรินิพพาน จึงเป็นแต่เพียงอุทเทสิกเจดีย์ ถ้าใครทำลายผู้นั้นก็กระทำการอัปมงคลเข้าบท ตรงกันข้ามกับมงคล ๓๘ ในข้อที่ว่า บูชาในสิ่งที่ควรบูชาเป็นมงคลประการหนึ่ง แต่พระพุทธเจ้าได้ทรงตั้งพระธรรมไว้เป็นตัวแทนพระองค์จากพุทธวจนะจริง ๆ จึงผู้ที่ทำลายบิดผันพระธรรมของพระพุทธเจ้านั้นแหละ ได้กระทำผิดในข้ออนันตริยกรรมข้อหนึ่งแล้ว เช่นในหลักที่ว่า "นามรูปํ อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา" นั้น ถ้าผู้ใดเอามาแปลงเป็นอตฺตาดังเช่นที่มี จนกระทั่งเซ่นบวงสรวงวิญญาณพระพุทธเจ้าก็ดี หรือที่เอาไสยศาสตร์ เข้าปนพุทธศาสตร์จนเสียหลักก็ดี ฯลฯ ดังนี้เป็นต้น เป็นการทำลายพุทธศาสนาที่แท้

อย่างจริงจังทีเดียว เป็นอนันตริยกรรมข้อหนึ่งดังนี้ ใครกล่าวผิดถูกประการใด ขอท่านอาจารย์โปรดอธิบายเพื่อเป็นธรรมทานด้วย หนูบันทึกไว้หลายสิบข้อแต่ไม่กล้าส่งประดังมาที่ท่านอาจารย์ จึงขอผ่อนถามเป็นครั้งเป็นคราวไปก่อน หวังว่าท่านอาจารย์คงกรุณา

การทำลาย พระพุทธรูปเป็นเพียงการทำลายเจดีย์ถูกแล้ว เพราะพระพุทธเจ้าไม่เคยตรัสไว้เลยว่าให้ถือพระพุทธรูปเสมือนพระองค์ และพระพุทธรูปนั้นในขั้นแรกก็ไม่มีใครนิยมสร้าง เพิ่งมาสร้างกันภายหลังพระพุทธเจ้านิพพานแล้วหลายร้อยปี แต่พระธรรมนั้นพระพุทธเจ้าได้ทรงสั่งไว้ให้สาวกบูชาแทนพระองค์ ใครทำลายก็เท่ากับว่าทำลายองค์พระพุทธเจ้า ผมเห็นว่าเป็นอนันตริยกรรมทีเดียว ตัวอย่างที่คุณยกมาเกี่ยวกับการทำลายธรรมนั้นดีนัก และทุกวันนี้ธรรมะของพระพุทธเจ้ากำลังถูกบิดผันไปมากบางครั้งก็โดยคนที่อ้างว่าเป็นสาวกของพระพุทธ–เจ้า จะยกตัวอย่างก็มีอยู่มากหลาย แต่ก็อย่าทำดีกว่า

ผมหมู่นี้ไม่อยากมีเวรานุเวร แก่ใครเลยจะออกจากบ้านก็ว่าคาถา "สัพเพสัตตา..." ไม่ขอเป็นเวรแก่สัตว์ใดทั้งนั้น

"โบราณภิกขุ"

เจริญพร ม.ร.ว. คึกฤทธิ์

อาตมาซื้อหนังสือพิมพ์ สยามรัฐอ่านเป็นประจำเสมอมา รู้สึกว่าได้รับความรู้ชนิดใหม่ ๆ ขึ้นมาก เช่น การถามปัญหาสมัยใหม่ การตอบปัญหาสมัยใหม่ แต่อาตมาต้องการจะถามปัญหาดังนี้... จึงได้ประจบประแจงมาตามประเพณี

๑. อันว่าบวชอาชีพกับบวชไม่อาชีพต่างกันอย่างไร อย่างไหน ดีและไม่ดี?

บวชมาจากคำบาลีว่า "ปวัชชะ" แปลว่าเว้นชั่วหรือทำให้ดีขึ้น เหมือนกับฟักทองถ้าเอามาแกงบวชเสียก่อนก็กินอร่อยกินดีนักแล ฉะนั้นการบวชจึงมิใช่อาชีพ บวชอย่างไหน ๆ ก็ดีทั้งนั้นถ้ารู้คำแปลของคำว่าบวช

๒. บรรดาหนังสือพิมพ์ ทั้งหลายหน้า อันว่า

หนังสือพิมพ์ฉบับใดน่าอ่านที่สุด และไม่น่าอ่านที่สุด?

สำหรับท่านก็ต้องอ่าน "ธรรมจักษุ" ซีขอรับ เป็นดีที่สุด ที่ไม่น่าอ่านที่สุดก็เห็นจะได้แก่หนังสือพิมพ์ "สยามรัฐ" กระมังครับ

๓. อันว่าภิกษุทั้งหลายผู้บิณฑบาตเป็นวัตร ทำไมจึงพากันนิยมยศบรรดาศักดิ์มากนัก?

ท่านไม่ได้นิยมหรอกขอรับ อย่างนี้ท่านเรียกว่าเป็นการเจริญศรัทธาของฆราวาสต่างหาก

๔. อันว่าภิกษุทั้งหลาย บวชแล้วควรจะสึกหรือไม่ เพราะเหตุไร ?

อันว่าอาตมาถามแล้วซึ่งปัญหา อันว่าท่านของจงตอบซึ่งปัญหา อันว่าอาตมาภาพจะคอยอ่าน ซึ่งปัญหาและคำตอบ จากหนังสือพิมพ์ของท่าน อันว่าความปรารถนาที่ท่านตั้งไว้จงสำเร็จดังนี้

ถ้าภิกษุองค์ใดเห็นว่า พระวินัยเป็นเครื่องติดขัดไม่อำนวยความสุขให้แก่ตน โดยสมบูรณ์แล้วก็ควรจะ

สึกทันที อยู่ไปก็หาใช่ภิกษุไม่ กลายเป็นคนนุ่งเหลืองไป ต่อไปก็รังแต่จะเอาผ้าเหลืองไป พาดราวเหล็กในนรกที่ทำไว้เฉพาะ ราวเหล็กอันนี้เขาว่ากันว่าคดแล้ว

อันว่ากระผมก็ได้ วิสัชนาปัญหามาแล้ว ตามสติปัญญาอันน้อย บัดนี้ก็จะได้ขอรับพรอันประเสริฐอันเป็นทานกิจของท่านแล

"นายสิบประจำการบังเดียว"

ร. ๑ รอ พระนคร

การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยการบริจาคเงินเพียงเล็กน้อยให้แก่โรงพยาบาล ร่วมสร้างพระอุโบสถ ฯ ล ฯ อะไรทำนองนั้น ผู้ล่วงลับไปแล้วจะได้รับส่วนกุศลบ้างหรือเปล่า ในเมื่อเรามีเจตนาอุทิศส่วนกุศลให้แก่ ผู้ล่วงลับไปแล้ว หรือได้เฉพาะผู้บริจาค ?

ถ้าคุณตั้งจิตอุทิศส่วนกุศลไปให้ และถ้าผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นยังมีภพ ไม่ว่าจะเป็นภพใดก็ตาม ผมเชื่อ

ว่าคงจะได้รับส่วนกุศลนั้น

๒. เกิดมาเป็นผู้ชาย เมื่อเป็นทหารรับใช้ประเทศชาติแล้วแต่ยังมิได้อุปสมบทในพระพุทธศาสนา ก็ยังไม่เรียกว่าเป็นลูกผู้ชายที่สมบูรณ์ จริงหรือเปล่าครับ ? กระผมคิดจะลาอุปสมบทเสียทีในปี ๒๕๐๐ ถ้ามีโอกาส

คนเราจะสมบูรณ์ได้ก็ต้อง ประกอบด้วยความรู้และการปฏิบัติหน้าที่แล้วทั้งทางโลกและทางธรรม เมื่อเกิดมาเป็นผู้ชายในศาสนาพุทธก็มีหน้าที่ สืบพระศาสนาเช่นเดียวกับต้องรับใช้ประเทศชาติ ด้วยการเป็นทหาร ถึงจะบวชเรียนชั่วคราวตาม ประเพณีก็ยังเรียกได้ว่าเป็นการสืบพระศาสนา คุณคิดถูกแล้วผมขออนุโมทนาด้วย

ช่อทิพย์ รวงทอง

ยะลา

ผมรับหนังสือพิมพ์ " สยามรัฐ " เป็นประจำ ปัญหาประจำ วันที่ ๓ เมษายน ๒๔๙๙ ของคุณวรรณา ข้อ ๒ เรื่องตายเกิดตายสูญเป็นอย่างไร คนเราตายแล้ว

ไปเกิดอีกไหม ถ้าเกิดอะไรไปเกิด ?

คุณชายตอบสั้น ๆ ว่า เกิดแน่ ตัณหาไปเกิด ผมเกิดความสงสัยขึ้นแล้ว – จึงขอเรียนถามคุณชายว่า

๑. สมมุติว่านายสัมฤทธิ์ – พันธุ์ เมื่อตายไปแล้ว วิญญาณของนายสัมฤทธิ์–พันธุ์ผู้นี้ตายด้วยหรือไม่ และวิญญาณของนายสัมฤทธิ์–พันธุ์ ไปเกิดใหม่อีกหรือไม่? หรือว่า "ตัณหาของนายสัมฤทธิ์–พันธุ์ไปเกิด" ขอได้โปรดอธิบาย

นายสัมฤทธิ์–พันธุ์ ไม่มีอะไรที่จะเรียกได้ว่าวิญญาณของตัวเองเลย คำว่าวิญญาณนั้นพุทธมามกะมักจะชอบไปเข้าใจตามศาสนาอื่นเขาไป จึงมักจะเชื่อหรือสงสัยว่าทุกคนมีวิญญาณ หรือมีความเป็นตัวของตัวเองนอกเหนือไปจากรูปกายที่มีอยู่ และวิญญาณนี้เมื่อรูปกายตายแล้วก็ไปผุดไปเกิดได้ " วิญญาณ " ตามนัยเช่นนี้ทางศาสนาพุทธเรียกว่า อัตตา และท่านสอนอยู่เป็นนิจว่าไม่มีใครที่เชื่อว่ามีท่านถือว่ายังเข้าใจผิด ยังไม่มีความรู้

ที่ถูกต้อง

วิญญาณในศาสนาพุทธท่านถือว่า เป็นธาตุอย่างหนึ่งใน ๖ ธาตุที่มาประกอบเป็นคน ดังในธาตุวิภังค์ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ว่า "ฉธาตุโร ปุริโส" บุรุษ (คน) มี๖ธาตุ ธาตุเหล่านี้ได้แก่ปฐวีธาตุ ธาตุดิน อาโปธาตุ ธาตุน้ำ เตโชธาตุ ธาตุไฟ วาโยธาตุ ธาตุลม อากาศธาตุ ธาตุอากาศคือช่องว่าง ทั้ง ๕ ธาตุนี้ประกอบกันขึ้นเป็นรูปกายของคน และทางวิทยาศาสตร์ก็รับรองยืนยันแล้วทั้งสิ้น และยังได้ให้ความรู้ประกอบอนัตตาไว้อีกด้วยว่า อากาศธาตุหรือช่องว่างในตัวคนนั้นเป็นเครื่องพรางตาทำให้หลงผิดไปเป็นที่สุด เพราะถ้าหากว่าเราจะแยกอากาศธาตุออกจากกายคน ให้เหลือแต่ธาตุทั้งสี่แล้ว ธาตุทั้งสี่นั้นจะมีเหลือประมาณเท่า หัวเข็มหมุดเท่านั้นเอง เป็นอันว่าร่างกายคนนี้มีอากาศธาตุเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นคนที่ชอบพูดกันว่า คนนั้นตัวใหญ่คนนี้ตัวเล็กก็เป็นการหลอกกัน หรือเข้าใจผิดกันทั้งนั้นแม้ในทางกาย

แต่ทั้ง ๕ ธาตุที่มาประกอบกันนี้ยังไม่เป็นคนต้องมีวิญญาณธาตุเป็นธาตุที่ ๖ มาประกอบเข้าด้วยจึงจะเป็น เพราะวิญญาณธาตุนั้นเป็นธาตุรู้ หากมีแต่เพียงธาตุทั้ง ๕ ก็ไม่รู้เหมือนก้อนหินหรือท่อนไม้ เมื่อรู้แล้วจึงเป็นคนขึ้นมา ครั้นเมื่อเกิดเป็นคนขึ้นแล้ว ก็มีความรู้สึก มีอายตนะภายนอกหกภายในหก คืออายตนะภายนอกเป็นรูปก็มี อายตนะภายในเป็นตาหรืออาการที่เป็นรูป มีเสียงเป็นอายตนะภายนอกก็มีโสต หรือหูหรืออาการที่ได้ยินเป็นอายตนะภายในเป็นต้น จัดเป็นคู่ภายนอกภายในได้ ๖คู่ดังต่อไปนี้

อายตนะภายนอก	อายตนะภายใน
รูปะ (รูป)	จักขุ (ตา)
สัททะ (เสียง)	โสตะ (หู)
คันธะ (กลิ่น)	ฆานะ (จมูก)
รสะ (รส)	ชิวหา (ลิ้น)
โผฏฐัพพะ (การถูกต้อง)	กายะ (กาย)

ธรรมะ (เรื่องต่าง ๆ) มนะ (ใจหรือความคิด)

ของเหล่านี้เมื่อกระทบกันเข้าก็เกิดวิญญาณต่าง ๆ แล้วแต่จะกระทบที่ไหน รูปกระทบตาก็เกิดจักขุวิญญาณ เสียง กระทบหูก็เกิดโสตวิญญาณ กลิ่นกระทบจมูกก็เกิดฆานะวิญญาณ รสกระทบลิ้นก็เกิดชิวหาวิญญาณ วัตถุอื่นมากระทบกายก็เกิดกายวิญญาณ วัฒนธรรมและกษัยธรรมของรัฐบาล ท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม มากระทบใจก็เกิดมโนวิญญาณ เป็นความคิดฟุ้งซ่านไปต่าง ๆ คุณจะเห็นได้ว่า ไม่มีอะไรที่จะ เรียกได้ว่าเป็นวิญญาณของนายสัมฤทธิ์-พันธุ์เลย เป็นเรื่องของธรรมชาติทั้งสิ้น แต่ที่นายสัมฤทธิ์-พันธุ์เกิดขึ้นมาได้ ก็เพราะนายสัมฤทธิ์-พันธุ์ อยากเกิดอยากเป็น นายสัมฤทธิ์-พันธุ์มีตัณหาคือความใคร่ที่จะเกิด ใคร่ที่จะเป็น ทั้งนี้เพราะนายสัมฤทธิ์-พันธุ์ หลงผิดไปถือเสียว่าสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นตัวเป็นตน เพราะธาตุมาผสมกันเป็นเหตุให้รู้ให้คิดได้ นายสัมฤทธิ์-พันธุ์ ก็นึกว่าตัวของตัวนั้นมี

ถึงธาตุจะสลายไปแล้วตัวของตัว ที่นึกว่ามีนั้นก็อาจยัง
เหลืออยู่ วันหนึ่ง ๆ นายสัมฤทธิ์–พันธุ์ก็เกิดขึ้นหลาย
หน เพราะความอยาก หรือความใคร่อันนี้ นายสัมฤทธิ์–
พันธุ์ เมื่อ ๒๐ ปีมาแล้วกับตัวของ นายสัมฤทธิ์–พันธุ์
วันนี้มิใช่ตัวเดียวกันเลยแต่นายสัมฤทธิ์–พันธุ์ก็ใช้ตัณหา
อันเกิดจากอุปาทานคือความยึดเหนี่ยวให้ตัวนายสัมฤทธิ์–
พันธุ์ เกิดขึ้นมาเรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้ตัณหาจึงเป็นมูลเหตุ
แห่งภพแห่งชาติและการเกิดทั้งปวง เมื่อนายสัมฤทธิ์–
พันธุ์ตายลงขณะที่มีตัณหา ก็จะต้องมีอะไร เกิดขึ้นใหม่
เป็นแน่แท้ และอะไรที่เกิดขึ้นใหม่นั้นก็จะเกิดจากตัณหา
และเสวยผลกรรมของนายสัมฤทธิ์–พันธุ์ ทั้งที่ตัวอะไร
ที่มันจักเกิดขึ้นใหม่นั้น จะไม่รู้สักนิดเดียวว่า ความทุกข์
ร้อนที่มันได้รับนั้น มาจากนายสัมฤทธิ์–พันธุ์ นั้นเอง
ด้วยเหตุนี้การเกิด จึงน่ากลัว และบาปกรรมจึงน่ากลัวนัก
เพราะการส่งผลต่าง ๆ เป็นไปตามธรรมชาติอันใหญ่
หลวงไม่มีใครสืบต้นตอได้ ไม่มีใครบังคับได้

๒ ศาสนามีกี่ศาสนา ศาสนาอะไรบ้าง?

ศาสนาต่าง ๆ มี พุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ หรือ ฮินดู ศาสนาฮีบรูว์ของพวกยิว ศาสนาคริสเตียน ศาสนาอิสลาม ศาสนานับถือเทพยดาฟ้าดินของจีน ศาสนาชินโตของญี่ปุ่น ศาสนาโซโรสเตอร์ ของพวกปารสีในอินเดีย ศาสนาสิกข์ในอินเดีย ศาสนาพระชิณ คือ พวกเดียรถีย์นิครนถ์ในอินเดีย รวมเป็น ๑๐ ศาสนาใหญ่ ศาสนาปลีกย่อยไม่นับ

๓. คุณชายมีความเห็นว่าศาสนาไหนดีที่สุด?

คุณนึกว่าผมนับถือ ศาสนาพุทธอยู่ทุกวันนี้ด้วยความเชื่อถืองมงายงั้นเรอะ?

๔. บาป บุญ นรก สวรรค์มีจริงหรือไม่? อธิบาย

บาป บุญนั้นมีจริงแน่นอน คนที่ทำกรรมชั่วกับคนอื่นหรือกับสิ่งมีชีวิตอื่น ก็เท่ากับทำกรรมชั่วกับตัวเอง เพราะคนอื่นและสรรพสัตว์อื่นก็มีสภาพและลักษณะที่เป็นมาอันเดียวกับตัวเองทั้งนั้น ผลแห่งกรรมชั่วนั้นจึง

ไม่มีใครหนีพ้น จะช้าหรือนานเท่านั้นเอง การทำสิ่งที่เป็นกุศลก็ย่อมจะได้รับผลในทางดี โดยนัยเช่นเดียวกัน ผลกรรมที่ตอบสนองความชั่วนั้น คือนรก มีทั้งในชาตินี้ที่เห็นได้ และจะต้องมีในชาติหน้าเมื่อตัณหาพาไปเกิด ผลแห่งความดีก็คือสวรรค์ และตอบแทนเช่นเดียวกัน ส่วนนรกสวรรค์ตามที่เล่าลือกันนั้น ผมเองก็ไม่กล้าอธิบาย เพราะยังไม่เคยไปทั้งสองแห่ง ถึงจะเคยไปมาแล้วบ้างก็จำไม่ได้

๕. พระนิพพานเป็นภาวะที่สิ้นชาติสิ้นภพ พระอรหันต์ตายแล้วก็สูญ "นิพพาน" รากศัพท์มาจากไหน? หวังว่าคุณชายคงให้ความสว่างแก่คุณสัมฤทธิ์ - พันธุ์ด้วย

นิพพานเป็นภาษาบาลี ตรงกับคำสันสกฤตว่า "นิรวาณะ" "นิร" แปลว่าหมดหรือดับ "วาณะ" แปลว่าเป่า รวมแล้วแปลว่า "เป่าให้ดับ" หรือทำให้สูญสิ้นชาติสิ้นภพอย่างที่คุณว่ามานั้นเอง

" รักศักดิ์ "

ขณะนี้ผมอายุ ๒๔ ปี กำพร้าตั้งแต่ยังจำความไม่ได้ ชีวิตตั้งแต่เล็กจนโต ดูจะมีแต่มรสุม อุปสรรค ความผิดพลาด แต่ก็ได้ต่อสู้ดิ้นรนประคับประคองตัวเองเรื่อยมา ไม่มีใครจะเป็นผู้ให้คำแนะนำอบรมสั่งสอน รับผิดชอบตัวเอง เป็นที่พึ่งของตัวเองตลอดมา รักที่จะทะเยอทะยานใฝ่สูงให้กับตัวเองเหมือนคนอื่นทั้งหลาย แต่ชีวิตก็ดูแต่จะ พบแต่มรสุมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่อำนวยให้บรรลุสู่จุดหมายปลายทางดังใจหวัง และกลับจะมืดมนมากยิ่งขึ้น ยิ่งขณะนี้สิ่งแวดล้อมมีแต่ทางเสื่อม มีแต่มารผจญ มีแต่ความกดดัน จนทำให้รู้สึกว่า ชีวิตนี้เห็นจะเอาดีเหมือนกับเขายื่นได้ยาก แต่ถึงชีวิตจะพบกับมรสุมเพียงใด ก็ไม่อยากจะมีหรือใช้ชีวิตให้ต่ำและเสื่อมโทรมไปกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ อายเพื่อนเขา และผมคิดว่า คนเราธรรมชาติย่อมจะสร้างกำลังกาย กำลังใจ ความรู้สึกนึกคิดสำหรับจะต่อสู้ดิ้นรน และพื้นฐานะความเป็นอยู่ให้แตก

ต่างกันใช่ไหมครับ ? คนอื่นเป็นจำนวนมากอาจจะแร้นแค้นกว่าผม และก็ยังมีชีวิตอยู่ได้ ผมคิดว่าอาจจะเป็นความต้องการที่แตกต่างกันในข้อนี้ ผมได้ดิ้นรนมาจนเกิดความเบื่อหน่าย และท้อแท้ต่อสิ่งแวดล้อมของตัวเองมีชีวิตเป็นเด็กเลี้ยงควายก็เคยแล้ว การถึงจุดอิ่มตัวของทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีใช่ไหมครับ ? และความถึงที่สุดของคนเราก็คงสิ้นสุดที่ความตาย ผมคิดอยากจะทำลายตัวเองเพื่อจะได้สิ้นสุดในสิ่งที่จะต้องพบ และผจญอยู่อย่างไม่รู้จักจบสิ้น กรุณาท่านอาจารย์อย่าได้ลงโทษว่าเป็นความคิดที่ขลาดเขลาเบาปัญญาเลยครับ สภาพของผมปัจจุบันมันมืดมนจริง ๆ ไม่รู้จะหันหน้าไปปรึกษาหรือขอคำแนะนำจากใคร มองเห็นทางออกของตัวเองเวลานี้คือความตายเท่านั้น แต่ก็ยังมีสติยับยั้งดีอยู่ยังกลัวบาปบุญคุณโทษอยู่ ทำให้คิดว่าชาติหน้าความเวียนว่ายตายเกิดคงมีจริงตามธรรมะที่บ่งไว้ หรือดังที่ท่านอาจารย์ได้ตอบปัญหาไปเมื่อเร็ว ๆ นี้ ชาติบพื้นฐานของชีวิตเป็นเพียงนี้หาก

จะตายไปโดยไม่ได้สร้างบุญกุศล สร้างบุญกรรมที่ดีไว้ ไม่มีโอกาสได้สร้างทานได้ทดแทน บุญคุณพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด ชาติหน้ามีจริงคงจะทุกข์ทรมานแร้นแค้นยิ่งกว่านี้ จึงมีความคิดอยากบวช กับทั้งผมได้ใฝ่ฝันมานานแล้วคิดว่าการบวชเท่านั้นกระมังที่จะเป็นทางสงบ เป็นทางออกที่ดีไปกว่าความตาย นี่แหละครับปัญหาที่ผมจะขอความกรุณาขอพึ่งอาจารย์ ผมอยากจะเรียนถามแต่เพียงว่า

๑. คนหนุ่มอย่างผม ตัวคนเดียวไม่มีพันธะอะไร มีความคิด และมองเห็นทางออกโดยการบวชจะเป็นการถูกต้องและสมควรหรือไม่ครับ เพราะผมหมดกำลังใจที่จะต่อสู้ดิ้นรนสร้างความก้าวหน้าให้กับตนเอง สมองเสื่อมโทรมจิตใจเศร้าหมองขุ่นมัวเต็มทน

คุณหาทางออกได้ถูกต้องดีที่สุดแล้ว เมื่อโลกทำให้คุณได้รับแต่ความเดือดร้อนและความวุ่นวาย คุณก็ควรจะหันหลังให้โลกนั้นเสียที และหันเข้าหาทางสงบที่ไม่เดือดร้อน ไม่วุ่นวาย คือเข้าวัด

๒. ทางออกของผมโดยการบวชเช่นนี้ ผมจะมีโอกาสพบกับความสงบที่แท้จริงหรือไม่ครับ ? ผมเคยได้ยินว่าผู้ที่อยู่ในสมณเพศ บางทีก็ร้อนรนอยู่เหมือนกันต้องสึกออกมา

ทางสงบนั้นอยู่ในใจของคุณเอง วิถีทางแห่งสมณเพศเป็นเหมือนประทีปส่องทางนั้นหากคุณหวังความสงบในสมณเพศคุณจะต้องได้รับอย่างไม่มีปัญหา การสึกจากสมณเพศมีเรื่องบุญกรรมเกี่ยวอยู่ด้วยมาก ขอคุณอย่าสนใจในเรื่องนี้ เมื่อปรารถนาจะบวชแล้วก็อย่าเพิ่งกังวลถึงเรื่องสึก และอย่าเพิ่งหวังอะไรให้มากนัก คนเราจะดีจะชั่วอยู่ที่ตัวของตัวเองทั้งสิ้น คนที่เคยได้รับความสงบในสมณเพศก็มีอยู่มากมาย

๓. โดยเฉพาะที่สำคัญที่สุดเมื่อผมอยากบวช ผมไม่มีญาติพี่น้องหรือใครที่ไหนจะบวชให้ จะมีบ้างแต่ก็ไม่เป็นความประสงค์จะรบกวนคนอื่นให้เป็นภาระ อยากจะโกนหัวเข้าวัดมากกว่า บวชอย่างนี้จะได้อานิสงส์เหมือน

กับบวชเต็มยศไหมครับ การบวชต้องใช้เงินมากไหมครับ และผมก็ไม่มีโอกาสรู้จักกับท่านเจ้าคุณ หรือพระวัดไหนเลยและผมเคยได้ยินว่าบางวัด โดยเฉพาะวัดใหญ่ ๆ ในกรุงเทพ ฯ มีการแบ่งชั้นพระ เป็นพระที่มาจากฐานะจนรวย จริงไหมครับ ? ผมมีโอกาสบวช ผมจะบวชให้นานที่สุด จึงอยากรู้แจ้งเห็นจริงเพื่อความรอบคอบ ท่านอาจารย์พอจะมีทางใดบ้าง ที่จะแนะนำให้ผมได้สำเร็จในความหวังอันสุดท้ายนี้ ผมขอความกรุณาจากท่านอาจารย์ผู้ซึ่งถ้ามีโอกาสบวชเรียนแล้วช่วยชี้ช่องทางแนะนำให้ความสว่างแก่ผมด้วย และผมขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์มา ณ ที่นี้ โดยจะให้ความกรุณาตอบผมไม่ช้านักและผมจะสวดมนต์ภาวนาขอให้ได้อ่านคำตอบจากท่านอาจารย์ในสยามรัฐเร็ววันนี้

ปัญหาของคุณเรื่องต่าง ๆ ในข้อนี้เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ทั้งสิ้น ผมเองตอนอายุมากเข้านี้ได้ปวารณาไว้ในใจว่าจะบวชพระให้ได้ไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งองค์ บุญกุศล

ส่งให้ผมปฏิบัติตามที่ปวารณาไว้นั้นได้หลายปีมาแล้ว หาก คุณประสงค์จะบวชจริง ๆ ก็ขอได้ติดต่อมาอีกทีเป็นส่วนตัวถึงปีนี้ผมจะมีนาครอให้บวชอยู่แล้วบ้าง ก็ยังไม่ถึงกับเกินกำลังพอจะแนะนำช่วยเหลือให้เกิดประโยชน์ได้

ชีผ่อง พุทธะวงศ์

ศรีสะเกษ

ดิฉันบวชชีได้ ๑๒ พรรษาเข้าปีนี้ ยังสงสัยเรื่องธรรมะอยู่เรื่อย จึงเรียนถามมาว่า

๑. ทุก ๆ คนรู้ว่า รูป อนิจฺจํ ทุกขํ อนตฺตา รูปไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน ตนของท่านมีหรือไม่ อยู่ที่ไหน ธาตุอะไร?

คนเราทุกคนนั้น ประกอบโดยธรรมดาด้วยธาตุหก คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ และธาตุรู้ บางคนก็สมมุติเอาว่าส่วนผสมทั้งหมดนี้เป็นตน บางคนก็ถือเอาธาตุรู้ที่เรียกว่าจิตบ้างวิญญาณบ้างนั้นเป็นตน ผมมีความเห็นว่าสิ่งใดเป็นตน สิ่งนั้นต้องบังคับได้ พูดง่าย ๆ ว่าตนของผม

คือธาตุที่บังคับได้ แต่ขณะนี้ดูรูปกายภายนอกก็เห็นว่าบังคับไม่ได้ เพราะเปลี่ยนแปลงไปตามวัยไม่อยู่ใต้อาณัติของผมเลย ครั้นเหลียวกลับมาดูธาตุรู้คือใจ ก็เห็นว่าบังคับไม่ได้อีก มีอารมณ์ทุกข์หรือสุขไปตามเรื่องของมัน บางทีก็เกิดปฏิฆะ หงุดหงิดเบื่อโลกเฉย ๆ โดยไม่มีเหตุ บางทีก็โกรธ บางทีก็หลง จะทำได้อย่างดีก็ทำให้จิตอยู่นิ่งชั่วครั้งชั่วครู่ แล้วก็กลับเป็นไปตามเดิมอีก ด้วยเหตุนี้ผมจึงไม่เชื่อว่ามีอะไรเป็นตน คำว่า "ตน" ของผมมีความหมายในทางปฏิเสธอย่างเดียวคือ " ตนที่ไม่มี " หรือ " อนัตตา " เท่านั้น " ตนที่มี " หรือ " อัตตา " นั้นผมนึกไม่ออกเลยว่าจะเป็นไปได้

๒. นั่งบริกรรมภาวนาปรารถนาให้สิ้นอวิชชาสิ้นอาสวะกระทำได้เฉพาะสมณเพศ หรือฆราวาสวิสัยก็กระทำได้ สตรี ชีขาวทำได้ด้วยหรือเปล่า เพราะเหตุใด ?

ผู้ใดก็ตาม หากมีศีล สมาธิอันมากด้วยความเพียรแล้วก็ย่อมจะลุถึงปัญญา คือความหลุดพ้นจากอวิชชา

และอาสวะได้ทุกคน ไม่จำกัดว่าจะเป็นเพศใด

๓. เมื่อปฏิบัติ ทางวิปัสสนา กรรมฐานโดยศรัทธา อันแรงกล้าหากปุถุชนสมัยนี้กระทำได้ อวิชชาหรืออาสวะทั้งหลาย จะหลุดได้จริงหรือไม่

ธรรมของพระพุทธเจ้าย่อมจริงเสมอ หนทางของพระพุทธเจ้าย่อมเป็นไปได้และถึงที่หมายเสมอแต่เราต้องรู้ด้วยว่าอะไรคือธรรมของพระพุทธเจ้า วิธีใดคือหนทางของพระพุทธเจ้า อย่าหลงเชื่อเอาง่าย ๆ

๔. ถ้าอวิชชาและอาสวะหลุด จะสิ้นวิมุติกังขาและเกี่ยวพันถึงอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณบ้างหรือไม่? และสามารถเล็งญาณเห็นการณ์ในอดีต อนาคต ได้บ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

หากเราดำเนินทางมรรคแปด ที่พระพุทธองค์ได้ทรงแนะไว้ให้ได้แต่เพียงบางส่วน ความสงสัยต่าง ๆ ก็จะสิ้นไปทุกที และในที่สุดก็จะหมดไปทั้งที่เรายังไม่ถึงที่หมาย ประดุจเราต้องการจะเดินทางไปยังที่ใดที่หนึ่งแต่

ยังไม่รู้จักทาง ครั้นเรา พบคน ๆ หนึ่งถามทางเขา ๆ ก็บอกทางให้ ถ้อยคำที่เขาบอกทางก็ดี กิริยาท่าทางของเขาก็ดีทำให้เราเชื่อเสียแต่ในขั้นแรกว่าเขาเคยไปถึงที่นั้นมาแล้ว เราจึงออกเดินไปตามทางที่เขาบอกยิ่งเดินทางไปใกล้จุดหมายเข้า เราก็ยิ่งได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เขาได้บอกไว้ให้หมายเป็นสัญญาณสมจริง ความสงสัยกังขาของเราทั้งปวงก็สิ้นไป เชื่อสนิทว่าทางที่เขาบอกนั้นจะต้องไปถึงที่หมายจริง ฉะนั้นหากเราจะเดินตามทางที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแนะไว้ เพียงไม่ใกล้ไม่ไกลเท่าไรนัก ความกังขาก็จะหมดสิ้นไปแล้ว เหลือแต่ศรัทธาอันบริบูรณ์ และเมื่อได้บรรลุธรรมอันเป็นที่หมายแล้ว เราก็จะได้เห็นได้รู้ธรรมทั้งปวงอันเป็นปกติเสมอกัน ทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต ผมเองก็ไม่รู้ว่าความรู้เช่นนั้นจะเอามาใช้หากินในทางหมอดูหลับตาเล็งญาณได้หรือไม่?

๕. พระพุทธเจ้ากลับชาติจากพระเวสสันดร,จากเตมีย์ จากสุวรรณสาม จากมโหสถ ฯลฯ เหล่านี้จริงหรือ

เท็จ ใครเป็นผู้เล่าอดีตชาติปางก่อนให้พระพุทธเจ้าฟัง หรือนักปราชญ์รุ่นหลังแต่งเรื่องโกหกต่อ ๆ กันมา โปรดอธิบายให้กระจ่างด้วยจะขอบพระคุณอย่างสูงสุด เพราะดิฉันสงสัยไม่รู้หายสักทีเจ้าค่ะ

เรื่องนี้เป็นเรื่องอจินไตย คิดไปก็ไม่เป็นประโยชน์ ผมเองก็ไม่มีเวลาจะมานั่งคิด เพราะเรื่องอื่นที่คิดแล้วเป็นประโยชน์ยังมีอีกมากนัก

๖. เขาว่ามีอาจารย์ศักดิ์สิทธิ์สามารถเรียกวิญญาณคนตายมาเข้าคนเป็น ถามเอาเนื้อความต่าง ๆ ได้ตลอด จริงหรือเท็จ? โปรดอธิบายด้วย

เรื่องนี้ผมก็เห็นว่าเป็นเรื่องอจินไตยอีก แต่ใครทำได้ก็เก่งเต็มที เพราะทุกวันนี้เพียงจะเรียกคนเป็น ๆ ให้มาลงบัตรใส่คะแนนให้ตน ยังต้องลงทุนกันด้วยทรัพย์ด้วยชีวิต ด้วยชื่อเสียงของตัวเองและโคตรตระกูลแล้วก็ยังไม่มีคนเป็นๆ มาเท่าไรนักเมื่อใครเรียกวิญญาณคนตายได้ก็สามารถมาก รัฐบาลน่าจะออกกว้านซื้อเอามาเข้าพรรค

" มนู "

เมื่อวานนี้ (๒๒ ก. ย.) ผมได้ไปเที่ยวแถวบางลำภู จุดประสงค์ก็อยากจะไปดูพระตำหนักซึ่งจะเป็นที่ประทับของในหลวง พอผมดูเสร็จจากนั้น ผมก็เดินข้ามถนนมาที่พุทธสมาคมว่าจะฟังปาฐกถาด้วย แต่กลับเห็นพระเต็มไปหมด ผมถาม ๆ ได้ความว่าท่านกำลังสอบ และผมก็ถามท่านต่อไปอีกว่าท่านสอบอะไร ได้ความว่าสอบเลื่อนชั้นประจำปี ผมก็ยิ่งสงสัยใหญ่ ผมถามท่านต่อไปอีกว่า ทำไมถึงสอบเดือนนี้ ทุก ๆ ปีเห็นสอบเดือนธันวาและมกรา ท่านบอกว่าที่นี่เป็นมหาวิทยาลัยพุทธศาสนาพร้อมกันนั้นท่านก็เดินเข้าห้องสอบ ผมก็เลยมีความสงสัยอยากจะถามปัญหากับคุณหม่อม คือ

๑. มหาวิทยาลัยพุทธศาสนาแห่งนี้ ทางการเทียบเท่ากับปริญญาอะไรกับทางโลก ?

ผมดีใจจริง ๆ ที่คุณได้ไปเห็นสิ่ง ที่ผมอยากให้ชาวบ้านทั้งปวงได้ทราบกันแพร่หลายมานานแล้ว พระที่

เรียนและกำลังสอบไล่อยู่ ที่ตึกของมหามกุฏราชวิทยาลัยนั้นเป็นพระนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ของมหามกุฏราชวิทยาลัย วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยนี้ ก็เพื่อถวายความรู้ ชั้นมหาวิทยาลัย แก่พระภิกษุสงฆ์ในเมืองไทย ความรู้นั้นก็คือความรู้ทั้งปวงอันจักเป็น ประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา และเป็นประโยชน์แก่ตัวท่านผู้ที่มาศึกษาในฐานที่ท่านเป็นพระภิกษุสงฆ์ใน พระพุทธศาสนาวิชาที่สอนนั้น ขณะที่ตอบปัญหานี้ ผมก็ไม่มีหลักสูตร อยู่ในมือ แต่จำได้ว่ามีภาษาต่างประเทศ ภาษาบาลีและสันสกฤต พุทธปรัชญา ศาสนาเปรียบเทียบ ประวัติพระพุทธศาสนา และอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก คุณจะเห็นได้ว่าวิชาเหล่านี้ล้วนแต่จะทำให้พระภิกษุสงฆ์ มีความรู้กว้างขวางทันสมัยสมกับที่จะเป็นผู้สืบพระศาสนา และแพร่พระศาสนาในยุคปัจจุบัน ซึ่งวิทยาการความรู้ได้เจริญก้าวหน้าออกไปไม่มีที่สิ้นสุด หลักใหญ่ของการศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ มิใช่หาความรู้เพื่อประกอบอาชีพในทางโลก แต่เพื่อศึกษา

พระศาสนาด้วยวิธีอันทันสมัย ได้ทรรศนะต่าง ๆ กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนและ ให้รู้จักโลกกว้างขวางทั้งที่ผู้ศึกษาอยู่นอกโลก จักได้เอาทางธรรมเข้าเกื้อกูล แก้ปัญหาต่าง ๆ ของโลกได้ แต่ทั้งนี้มิใช่จะให้ท่านละทิ้งการศึกษาพระปริยัติธรรมซึ่งทำกันมา แต่ดั้งเดิมนั้นเสีย มหามกุฏราชวิทยาลัยก็เป็นองค์การที่ยัง สนับสนุนการศึกษาพระปริยัติอยู่ในทุกทางเท่าที่มีกำลัง และเมื่อตั้งมหาวิทยาลัยนี้ขึ้นก็ได้วางกฎเกณฑ์ไว้ทีเดียวว่า พระภิกษุผู้จะเข้าศึกษามหาวิทยาลัย จะต้องสอบสนามหลวงได้เป็นเปรียญตั้งแต่ ๔ ประโยคขึ้น ไปมหาวิทยาลัยศาสนาเช่นนี้ในต่างประเทศเขาก็มีทั่วไปแต่เป็นมหาวิทยาลัยของนักพรตในศาสนาอื่นของศาสนาพุทธเห็นมีแต่ที่นาลันทา ที่ในเมืองไทยมาเริ่มตั้งขึ้นที่มหามกุฏราชวิทยาลัย และที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยนั้น ผมจึงยินดียิ่ง เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่นำโลก ในด้านการพระศาสนาอนึ่ง มหาวิทยาลัยสงฆ์นี้ไม่เกี่ยวกับนิกาย ขณะนี้

มหาวิทยาลัยสงฆ์ที่มหามกุฏราชวิทยาลัยก็มี ทั้งพระธรรมยุตและมหานิกายเข้าเรียนร่วมกัน มีพระมหานิกายเป็นจำนวนมากกว่า พระธรรมยุตมากมายตามส่วน ผู้ใดที่ปรารถนาจะเห็นพระทั้งสองนิกายสมัครสามัคคีกัน ก็ย่อมจะเห็นได้ทีเดียวว่ามหาวิทยาลัยสงฆ์เป็น อุปกรณ์อันประเสริฐ

ผมเองได้เกี่ยวข้องอยู่กับมหาวิทยาลัยนี้ ในฐานะเป็นฆราวาสทำหน้าที่ไวยาวัจจกร มีความเป็นห่วงใยอยากจะเห็นความเจริญ ของมหาวิทยาลัยนี้เป็นอย่างยิ่ง แต่กิจการพระศาสนาจะเจริญได้ ก็ด้วยฆราวาสสนับสนุนช่วยกันบำรุง มหาวิทยาลัยสงฆ์ของมหามกุฏราชวิทยาลัยขณะนี้เรียกได้แต่เพียงว่าพอดำรง ตัวอยู่ได้เท่านั้นจะขยายออกไปให้บริบูรณ์ตามแผนการนั้นติดขัดอยู่ การเรียนก็ขลุกขลักไม่สะดวกเพราะติดขัดที่นักศึกษาต้องรักษาพระวินัย เป็นต้นว่า ก่อนจะเรียนได้ก็ต้องฉันเพลมาแล้วจากวัด มาเริ่มเรียนเอาได้ในตอนบ่าย และเมื่อ

เรียนพร้อมกันหมดสำหรับนักศึกษาทั้ง ๔ ปี ความอัตคัด
ก็เกิดทั้งเวลาเรียนและสถานที่ ถ้าหากจะให้ท่านเรียนแต่
เช้า ทางมหาวิทยาลัยก็จะต้องจัดอาหารเพลถวาย ทุน
รอนก็ยังไม่มีเวลานี้ผมอยากได้เงิน สักก้อนหนึ่งมาเป็น
ทุนไว้ จัดอาหารเพลถวายพระนักเรียน ถึงแม้ไม่ได้หมด
ก็ให้พอสำหรับพระนักศึกษาปีที่ ๓ และที่ ๔ ก็ยังดี เวลา
การสอนจะสดวกขึ้นมาก แต่ถึงจะทำบุญคนเดียวก็ไม่พอ
ได้แต่นั่งคิดนอนคิดอยู่ว่าจะขายตัวกับใครที่ไหนอย่างไรดี
พอจะตั้งเป็นทุนไว้ได้ ทุกวันนี้อย่าว่าแต่อาหารเพลเลย
ดู ๆ พระนักศึกษาที่ท่านมาเรียนแล้วก็สงสาร ด้วยขาด
แคลนไปทุกอย่าง การเรียนหนังสือในตอนบ่ายนั้นกิน
แรงเหนื่อยมาก พอตกเย็นท่านก็หิว หากมีน้ำหวานที่ไม่
ขัดพระวินัยไว้ถวาย ท่านก็พอจะระงับเวทนาอันเกิดจาก
ความหิวได้ ทุนรอนเรื่องน้ำถวายพระนี้คุณมหาสุชีพ
บุญญานุภาพ หาไว้ให้ด้วย รงงานเขียนหนังสือส่วนตัว
แท้ ๆ แต่ก็พอขลุกขลิกไปไม่พอขณะนี้ผมก็ไปไหว้กราบ

บริษัทน้ำอัดลมเขาอีกแห่งหนึ่ง ขอทานน้ำเขามาเพิ่มได้อีกเล็กน้อย ใครได้อ่านคำตอบวันนี้แล้วประสงค์จะทำบุญก็ขอได้โปรดคิดดู สงสัยอย่างไรผมยินดีชี้แจงทุกอย่าง ทางที่จะทำบุญให้เป็นประโยชน์แก่ศาสนายังมีอีกมากส่วนตัวผมเองก็จะรำลึกถึงบุญคุณท่านไป จนกว่าชีวิตจะหาไม่ ที่คุณถามปัญหามาวันนี้ก็ได้บุญเต็มที่ เพราะเป็นทางที่ผมจะระบายความในใจที่อัดอั้นไว้นานออกมาได้ ส่วนปัญหาต่าง ๆ ของคุณนั้นขอตอบดังต่อไปนี้

ผู้สำเร็จมหาวิทยาลัยได้ปริญญาศาสนบัณฑิตแต่ไม่มีการเทียบกับปริญญาใดทางโลกเพราะไม่ใช่เรื่องของโลก

๒. คฤหัสถ์จะเรียนได้หรือเปล่า ?

เป็นมหาวิทยาลัยของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาโดยแท้ ฆราวาสเรียนไม่ได้ ออกพรรษาแล้วจะมีพระจากประเทศลาวเข้ามาเรียนหลายองค์

๓. ผมได้ไปอ่านข้อสอบชั้นเตรียม ๑ ซึ่งเป็นเรียงความ (ที่มหาวิทยาลัยพุทธศาสนานี้) มีข้อว่า

"ประเทศไทยไม่เจริญทันประเทศอื่นเพราะพุทธศาสนา" คุณหม่อมเห็นอย่างไร ?

หวังว่าคงได้รับความเมตตาจากคุณหม่อม

ข้อความสำหรับใช้แต่งเรียงความ เช่นนั้นเป็นธรรมดาของมหาวิทยาลัยอันเป็นสถาบันชั้นสูงในการศึกษา ย่อมไม่มีขอบเขตในการใช้ความคิดเห็นข้อความที่ตั้งมานั้นมิใช่จะบังคับว่านักศึกษาจะต้องเห็นด้วยแต่เป็นการสอบภูมิปัญญาและความคิดเห็นของนักศึกษาว่ามีทรรศนะอย่างไรในข้อกล่าวหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเช่นนี้ ผู้ที่สืบพระศาสนาอันเป็นประโยชน์นั้น นอกจากจะรู้จักวิธีเผยแพร่แล้วยังต้องรู้จักอุปสรรค และข้อกล่าวหาต่าง ๆ ตลอดจนวิธีแก้ที่ถูกต้องตรงกับความจริงอีกด้วย

"แผ่นเก่าสยามรัฐ"

ผมใคร่จะรบกวนถามปัญหา เพื่อคำตอบในช่องปัญหาประจำของหนังสือพิมพ์สยามรัฐบางข้อ แต่ต้องขออภัยล่วงหน้า เพราะบางทีบางข้อหม่อมอาจเคยเฉลยมา

ก่อนแล้ว แต่ผมอาจผ่านไปโดยไม่ได้อ่านก็เป็นได้

๑. ชื่อของหม่อม อ่านอย่างไรจึงจะถูก ผมได้ยินบางคนบอกว่า อ่าน "คึ–กริด" บางคน (ส่วนมาก) อ่าน "คึก–ริด" และที่อ่านอย่างนั้น ๆ หมายความว่ากระไร?

แล้วกัน ทำไมไปอ่านเล่นลูกคอให้มันแผลงไปอย่างนั้นล่ะครับ ชื่อผมดูเหมือนจะไม่มีทางอ่านอย่างอื่นนอกจากออกเสียงว่า "คึก–ริด" แปลว่ามีฤทธิ์ก็คึกคักไป ถ้าไปแยกออกจากกันเสียว่า "คึ–กริด" ก็ยิ่งแปลไม่ได้ความใหญ่ ดูจะไม่มีความหมายเลย อ่านเป็นบาลีเสียว่า "กึงกะริดธิ" ยังจะเข้าทีเสียกว่า ทั้งที่ความหมายเลอะเท่ากัน

๒. "บุญ" กับ "บารมี" ต่างกันหรือเหมือนกัน?

บุญ คือ ความดีที่ทำไปบังเกิดผลเป็นเครื่องชำระจิตใจและสันดานของผู้ ประกอบบุญให้ผ่องใสบริสุทธิ์และบังเกิดความสุขแก่ผู้อื่น ในทางที่ไม่เป็นภัยอันตราย

ในทางใด ๆ ความสุขอันเกิดจากบุญนั้น ต้องไม่เป็นความสุขที่ก่อกิเลสหรือเพิ่มกิเลส ส่วนบารมีหมายถึง คุณความดีที่ควรบำเพ็ญ มีอยู่ ๑๐ ประการคือ ทาน ศีล เนกขัมม ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิฏฐาน เมตตา และอุเบกขา

๓ ตามที่กล่าวกันอยู่ทั่วไปว่า นักการเมืองหรือคนใหญ่คนโตของเราเวลานี้ กำลังสร้างบารมีกันมาก ผมอยากทราบว่า " บารมี " ที่ท่านผู้ใหญ่ของเราสร้างนี้จะสงเคราะห์เข้าในบารมีใดบารมีหนึ่งในบารมี ๑๐ ทัศที่พระพุทธองค์ได้ทรงบำเพ็ญมาก่อนจะได้ตรัสรู้ไหม ?

บารมีที่ท่านผู้ใหญ่ ท่านสร้างอยู่ทุกวันนี้เห็นที่นำหน้าอยู่ก็คือ ทาน และ ขันติ แต่การให้หรือทานเพื่อกำจัดโลภ และการแจกจ่ายเพื่อหาเสียงนั้นจะตรงกันหรือไม่ผมก็ไม่ทราบ ส่วนขันติแปลว่าอดทน ขันติที่ปราศจากโสรัจจะคือความนอบน้อมหรือขันติที่ปราศจากศีล ปราศจากปัญญา ปราศจากสัจจะและเมตตานั้นชาวบ้านเขาเรียก

ว่า " ทนเอา "

"ร่มโพธิ์ทอง"

๑.. ในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งประชาชนเคารพนับถืออยู่ในระยะนี้ ประชาชนถืออะไรเป็นหลักยึดมั่น?

เท่าที่ผมคิดดูทุกวันนี้ ประชาชนถือเอาศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นหลักสำคัญที่สุด แต่ศรัทธาของคนนั้นย่อมจะแตกต่างกันไป หากจะมองในแง่ดี พระพุทธศาสนาก็เข้าถึงคนทุกชั้น ให้ความสุขความพอใจได้แก่คนทั่วไป ใครนิยมเครื่องรางของขลัง พระพุทธศาสนาในเมืองไทยก็มีให้ ใครนิยมหมอดูหมอยาก็มีให้ถึงใจอีก ใครที่ชอบเสียเบี้ยประกัน สำหรับชาติหน้าเพื่อจะได้มีตึกโต ๆ มีรถยนต์ขี่ก็ปฏิบัติได้ตามใจ ใครที่ชอบสำเร็จเป็นพระอรหันต์ด้วยวิธีง่าย ๆ ก็มีทางที่จะทำได้ และในที่สุดใครสนใจจะศึกษาและปฏิบัติธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในทางที่ถูกต้องจนถึงปัญญาก็กระทำได้ โดยไม่มีอุปสรรคอันใดเลย ทุกอย่างนี้มีศรัทธาเป็นหลักยึดมั่นทั้ง

สิ้น แต่ศรัทธานั้นจะต้องประกอบด้วยปัญญาเสมอไปศรัทธาของผู้ใดจะแสดงออกเป็นอาการอย่างไร ก็อยู่ที่ภูมิปัญญาของผู้นั้นเอง

๒. ทำไมประชาชนส่วนมาก จึงได้สนใจทำบุญแก่พระ เช่น พระหมอดู พระหมอน้ำมนต์ และพระหมอทางไสยศาสตร์ ทั้ง ๆ ที่พระพุทธเจ้าไม่ได้สรรเสริญให้สงฆ์สาวกของท่านปฏิบัติอย่างนี้ แต่พระผู้ปฏิบัติธรรมะจริง ๆ ไม่มีประชาชนค่อยสนใจทำบุญด้วย

อยู่ที่ภูมิปัญญา ของผู้ทำบุญดังที่ได้กล่าวมาแล้วในคำตอบข้อ ๑ แต่ศรัทธานั้นผมเห็นว่ามั่นคงเสมอกันทั้งนั้น

๓. ถ้าผมจะทำบุญ ผมควรจะทำบุญกับพระหมอดูหรือพระปฏิบัติธรรมะ ทั้งสองอย่างนี้อย่างไหนจะได้บุญมากกว่ากัน ขอหม่อมจงกรุณาชี้แจงแสดงไขให้ผมหายข้องใจสักครั้งเถิด เพื่อจะได้เป็นทางปฏิบัติของผมในโอกาสต่อไป ซึ่งกระผมบอกตามความจริงว่าผมเป็น

ชาวพุทธโดยแท้

ผลของบุญนั้นมิได้อยู่ที่ว่าจะทำกับใคร แต่อยู่ที่ตัวผู้ทำนั้นเอง การทำบุญมีทานอย่างหนึ่งกับจาคะอย่างหนึ่งทานคือการให้ที่มุ่งผู้รับ เมื่อทำทานแล้วผู้รับได้สำเร็จประโยชน์ตามความปรารถนาของผู้ทำ บุญก็เกิดส่วนจาคะนั้นเป็นความเสียสละ เพื่อให้เกิดความดีขึ้นในตนเป็นต้นผู้เสียสละกระทำการไปเพื่อกำจัดโลภ เอาของให้พระหมอดูหรือพระปฏิบัติธรรมก็ตามที แต่เมื่อโลภในตัวเองน้อยลงไปแล้วก็ได้บุญ แต่การทำบุญเพื่อเลี้ยงใครไว้เป็นประโยชน์ เป็นต้นว่าเลี้ยงพระหมอดูไว้นั้นไม่เข้าเกณฑ์ทั้งทานและจาคะ จึงไม่น่าจะเป็นบุญได้ เป็นการให้ประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกันเท่านั้นเอง

๔. ด้วยการกระทำของพระสงฆ์บางรูปก็ดี พุทธศาสนิกชนบางคนก็ดี ที่อ้างตัวเองว่าเป็นศิษย์ของตถาคตนั้นถ้าหากว่า องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับมาอุบัติขึ้นในโลกอีกครั้งหนึ่ง ในเวลานี้ หม่อมเชื่อหรือไม่ว่าท่าน

จะยอมรับนับถือคนจำพวกนี้ว่าเป็นศิษย์ของท่าน ?

ถ้าการเป็นไปได้จริงอย่างคุณว่า พระเห็นจะต้องสึกมากหน่อยกระมัง ไม่ใช่เพราะพระพุทธเจ้าท่านให้สึกหรอกครับ แต่บางทีจะสึกเองเพราะศาสดาเคร่งไป ไม่สบายกายสบายใจตามที่เคยได้รับ

" ดนัย "

๑. เมื่อสองสามวันมานี้ กระผมออกจากบ้านจะไปทำงานผ่านร้านขายข้าวแกงเห็นพระภิกษุเดินบิณฑบาตมาข้างหน้า ใจนึกอยากใส่บาตรจึงแวะซื้อข้าวแล้วนิมนต์พระที่เดินผ่านให้รับบิณฑบาต ซึ่งกระผมเคยทำเช่นนี้มาหลายครั้งแล้ว สำหรับวันนี้หลังจากกระผมได้ใส่บาตรไปแล้วสามรูป พอรูปที่สี่เดินผ่านมากระผมก็นิมนต์ท่าน จากอากัปกิริยาเห็นชัดว่า ท่านลังเลอยู่ครู่หนึ่ง ผมนึกคิดเอาเอง (แต่ยังไม่แน่ใจทีเดียว) ท่านไม่สู้จะเต็มใจเข้ามารับบิณฑบาต (ทั้งที่มีข้าวติดก้นบาตรอยู่นิดเดียว) แต่คงจะเป็นด้วยขัดนิมนต์ไม่ได้ ท่านจึงแวะเข้ามาทำให้

กระผมนึกแปลกใจและสงสัย เมื่อใส่บาตรพระรูปนั้นแล้ว กระผมก็ยุติทั้ง ๆ ที่กระผมยังไม่อิ่มที่จะกระทำต่อไปและจนบัดนี้กระผมก็ยังอดสงสัยไม่หายคือ กระผมแต่งเครื่องแบบข้าราชการสวมรองเท้าในขณะที่กำลังใส่บาตรจะเป็นการผิดและควรหรือไม่เพียงใด ? ครั้งที่แล้ว ๆ มากระผมก็ไม่เคยนึกถึง โดยปกติถ้าอยู่บ้านกระผมไม่เคยสวมรองเท้าในขณะกำลังใส่บาตรเลย และยังเคยห้ามจีนบางคนที่สวมรองเท้าในขณะใส่บาตรหลายราย อนึ่งกระผมเคยเห็นพระภิกษุบางรูปรับบิณฑบาต จากผู้ที่สวมรองเท้าใส่บาตรจะเป็นการควรหรือไม่ และพระภิกษุควรแนะนำให้รู้หรือไม่เพียงใด ?

พระภิกษุ รับบินฑบาตจากฆารวาสผู้สวมรองเท้าเป็นอาบัติทุกกฏ พระภิกษุที่ลังเล ขณะคุณจะใส่บาตรในเครื่องแบบนั้น บางทีเจ้ากูจะเกิดวิจิกิจฉาขึ้นมาก็ได้ แต่แล้วก็ข่มเสียได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง หรือทั้งสองเหตุที่จะกล่าวต่อไป

ก. อาบัติทุกกฏเป็นลหุกาบัติ พึงปลงได้ต่อภิกษุอื่นเพียงรูปเดียว

ข. พระภิกษุถือหลักมหาปเทส คือการอยู่ร่วมกันโดยสันติ (**Peaceful Co - Existence**) กับฆราวาส เมื่อท่านทราบว่าฆราวาส มีกฎข้อบังคับให้สวมรองเท้าเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแบบก็ดี หรือมีวัฒนธรรมบังคับให้สวมรองเท้าแบบฝรั่งถอดยากสวมยากก็ดี ก็พึงใช้หลักมหาปเทสประกอบกรุณาข่มใจให้ล่วงอาบัติได้

ที่คุณถามมาว่าพระภิกษุควรแนะนำให้ผู้สวมรองเท้าใส่บาตรรู้หรือไม่นั้น ผมว่าไม่ควรแน่เพราะหากแนะนำแล้วก็ต้องอาบัติทุกกฏอีกข้อหนึ่ง คือ " แสดงธรรมแก่ผู้สวมรองเท้า " ผลก็เท่ากัน ไหนๆ ก็จะต้องปลงอาบัติทุกกฏแล้ว โมเมรับบาตรอย่าให้แฟนเสียน้ำใจดีกว่า

๒. ชาติก่อน ชาติปัจจุบัน ชาติหน้าและตายแล้วเกิด สำหรับท่านอาจารย์มีความเชื่อว่าอย่างไร กระผมนึกว่าชาติก่อน ชาติปัจจุบัน ชาติหน้า คืออดีตปัจจุบัน

และอนาคตในชีวิตเรานี้ ทำดี-ชั่วผลจะต้องสนองในชีวิตนี้ หากแต่จะเป็นวันนี้หรือวันพรุ่งนี้เท่านั้น จะผิดหรือถูกอย่างไรก็ไม่ทราบ สำหรับตายแล้วเกิดใหม่ กระผมยังมองไม่เห็นเลยว่าคนตาย กับคนเกิดจะสัมพันธ์กันได้อย่างไร อาจารย์กรุณาชี้แจงให้แจ่มแจ้งด้วย พระพุทธองค์ทรงกล่าวถึงเกี่ยวกับเรื่องนี้ ว่าอย่างไรบ้างหรือเปล่า เรื่องพระเวสสันดรชาดก เป็นเรื่องจริงหรือเป็นนิทานเพื่อยกอุทาหรณ์ให้ผู้อ่าน ผู้ฟังได้รู้เรื่องถึงคุณแห่งการบำเพ็ญทาน

ชาตินี้ชาติหน้ามีแน่ไม่ต้องสงสัย และผลของกรรมนั้นก็มีทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ชั่วแต่ว่าผลของกรรมในชาตินี้เป็นสถานเบาเพราะเรารู้เหตุว่าเราทำกรรมชั่วไว้ผลชั่วจึงเกิดแต่กรรมในชาติหน้านั้นแรงนัก เพราะเมื่อผลเกิดแก่ตัวเราหาได้รู้เหตุนั้นไม่ ชาติหน้าจะมีได้ก็เพราะกรรม คือกรรมที่เรียกว่าชนกกรรม คือกรรมที่นำให้เกิด ยกตัวอย่างสมมุติว่า ผมเป็นนายกรัฐมนตรีมีหน้า

ที่บริหารประเทศในปัจจุบัน แล้วผมทำความชั่ว คดโกงผลประโยชน์ประชาชน หาประโยชน์ใส่ตัวในทางที่ผิด บ้านเมืองก็เสื่อมโทรมลงไปทุกวัน คนรุ่นหลังที่จะเกิดมาในระยะเวลาอีกร้อยปีต่อไป จะต้องลำบาก อะไรของผมที่จะไปเกิดต่อเนื่องในอนาคต ก็จะต้องรับกรรม คือความลำบากต่าง ๆ นั้นเป็นแน่ เช่นนี้เรียกได้ว่าเป็นกรรมในชาติหน้าจะเรียกว่า ตัวผมไปเกิดอีกเพื่อรับกรรมก็ได้ แต่หนักที่ว่าผมในชาติหน้า จะไม่รู้ว่าความลำบากนั้นเกิดจากกรรมที่ผมทำไว้เอง

ส่วนชาดกเรื่องพระเวสสันดรนั้น ท่านมีไว้สอนผู้ปกครองแผ่นดินที่ชอบใช้เงินหลวง และของหลวงสร้างสมบารมีน่ะครับ เพื่อแสดงให้เห็นว่าในที่สุดก็จะต้องถูกขับไล่จากบ้านเมืองแล้วก็ไม่ได้บรรลุมรรคผลอะไรเลย

๓. พรหมลิขิตหรือชาตาชีวิต ของมนุษย์เป็นเรื่องที่แน่นอนและน่าเชื่อถือเพียงใด? รู้สึกว่าสมัยนี้มีคนเลื่อมใสเชื่อถือกันมาก การเชื่อเช่นนี้จะเป็นเหตุให้

เป็นคนขาดเหตุผลหรือไม่เพราะเหตุใด และเป็นการขัดกับหลักของพระศาสดาที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว ผลเกิดจากเหตุหรือไม่ เพราะเหตุใด วิชาโหราศาสตร์จัดเป็นวิทยาศาสตร์หรือไม่เพราะเหตุใด?

การที่คนเชื่อโชคชาตานั้น เป็นเพราะความเสื่อมโทรมของศีลธรรม และมาตรฐานทางศีลธรรมต่าง ๆ ในบ้านเมืองเกิดวิกฤตกาล คนทำชั่วกลับได้ดีเป็นต้น ซึ่งถึงแม้จะเป็นการชั่วคราวก็ทำให้คนหลงผิด นึกเสียว่าดวงดาวในท้องฟ้าบันดาลให้เป็นไป เลยเชื่อถือกันไปได้มาก โหราศาสตร์ไม่ใช่วิทยาศาสตร์เพราะยังขาดหลักฐานต่าง ๆ อันแน่นอนที่วิทยาศาสตร์ถือว่าสำคัญ

๔. ท่านอาจารย์กรุณาให้หลัก ในการปรับปรุงตัวให้เป็นคนที่ก้าวหน้าอยู่เสมอแก่กระผมด้วย

อย่าทำบาปทุกชนิด และชำระจิตให้บริสุทธิ์ คุณจะก้าวหน้าตลอดไป ไม่มีวันถอย

ข. สวัสดิ์ปาณี

ตรัง

ผมได้สนใจกับศาสนาพุทธกับเขาบ้างแต่ยิ่งเรียนยิ่งไง่ จึงจำเป็นต้องถามมายังหม่อมเพื่อความรู้ดังคำถามต่อไปนี้

๑. ตามหัวข้อว่าด้วยการเกิด ในปฏิจจมุปบาทว่า ความเกิด เกี่ยวโยงกันเหมือนสายโซ่โดยขึ้นต้นว่า

๑.	อวิชชา	เป็นเหตุให้เกิดมี	สังขาร
๒.	สังขาร	”	วิญญาณ
๓.	วิญญาณ	”	นามรูป
๔.	นามรูป	”	อายตนะ
๕.	อายตยะ	”	ผัสสะ
๖.	ผัสสะ	”	เวทนา
๗.	เวทนา	”	ตัณหา
๘.	ตัณหา	”	อุปาทาน
๙.	อุปาทาน	”	ภพ
๑๐.	ภพ	”	ชาติ

ปัญหาที่ผมโง่จำต้องถามมาว่า อวิชชา คืออะไร? อวิชชา แปลตามตัวอักษรว่าไม่รู้อะไร ถ้าแปลอย่างนี้ กลับจะไม่ได้ความ และเลยคิดไปว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นสัพพัญญู จะว่าไม่รู้อะไรหรืออะไรก็ไม่รู้ใน สิ่งที่ก่อให้เกิดขึ้น จะเป็นไปไม่ได้

ปัญหามีต่อไปว่า เมื่อตายอวิชชาดับ สังขารก็ดับ สังขารดับวิญญาณก็ดับ ดับลงไปหมดทั้ง ๑๐ อย่างที่เรียนมาแล้วข้างต้น และเมื่อดับลงไปหมดแล้ว ทำให้เกิดปัญหาว่า ถ้าหากจะมาเกิดใหม่ตามรูปของวงจรคือการเวียนว่ายตายเกิด อะไรจะมาเกิดให้เป็นอวิชชา เป็นสังขารหรือ เป็นจำนวน ๑๐ อย่างนั้นอีกปัญหานี้ผมเข้าใจโง่ ๆ ของผมว่า มนุษย์คงขบคิดมาแล้วหลายพันปี และและเมื่อคิดไม่ออกว่ามนุษย์ หรือสัตว์เกิดขึ้นได้อย่างไร จึงได้สร้างพระเจ้าขึ้น ว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างมนุษย์ (แต่คิดให้ถูกมนุษย์นั้นแหละสร้างพระเจ้า) เหตุใด พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนว่าเกิดจากอวิชชา ไม่ได้ว่า

พระเจ้าสร้างมนุษย์หรือสรรพสิ่งทั้งหลายนั้นบ้าง ?

ออกจะถามยาวไปหน่อย แต่ได้โปรด คงไม่ใช่โง่แต่ผมคนเดียวใน ๒๐ ล้านคนคงจะโง่ ๆ เท่า ๆ กับผมคงจะมีบ้าง จะได้กุศลอย่างยิ่ง โปรดให้ความรู้ให้ละเอียดด้วย

อ่านปัญหาของคุณแล้วให้สงสัยว่า คุณยังไม่เข้าใจคำว่า " เกิด " นั้นดี ควรจะแยกกันออกเสียก่อนในเบื้องต้นว่า " เกิด " อย่างไหนเป็นอย่างไหนกันแน่

" เกิด เป็นรูปกาย คือ เกิดเป็นมนุษย์เป็นสัตว์นั้นมาจากธาตุต่าง ๆ ผสมกัน ได้แก่ดินน้ำลมไฟ ซึ่งทางวิทยาศาสตร์ ก็ได้อธิบายไว้แล้วว่าเริ่มเป็นสัตว์เซลล์เดียวก่อน แล้วจึงงอกเงยต่อมา คำอธิบายของทางวิทยาศาสตร์เหล่านี้ก็ไม่ผิดจากศาสนาพุทธ และธาตุต่าง ๆ ที่มาผสมกันจนเกิดเป็นตัวตนนั้น จะเรียกว่าอวิชชาก็ยังได้ เพราะเป็นธาตุไม่รู้ ถึงผสมกันเป็นรูปกายแล้วก็ยังไม่รู้อะไร จนกว่าวิญญาณธาตุจะเกิด

แต่ " เกิด " ในปฏิจจสมุปบาทนั้น ผมเข้าใจว่าท่านหมายถึงการเกิดของบุคคลแต่ละคน คือคุณและผม ซึ่งต่างคนต่างมีทุกข์ ท่านจึงสอนให้เห็นว่า เหตุแห่งทุกข์อันได้แก่ ชรามรณ โสก ปริเทวนั้นมาจากปัจจยาการต่าง ๆ ที่คุณทราบแล้วการเกิดเช่นนี้เป็นการเกิดของหน่วยแห่งจิตอันหนึ่ง ซึ่งเราหลงผิดไปว่าเป็นตัวของเรา หรือที่เรียกว่าอัตตา กำหนดชื่อเรียกกันไปต่าง ๆว่าเป็นคนนั้นคนนี้ บางคนก็เกลียดกันบางคนก็รักกัน ใครรักกันเห็นเกิดก็ยินดีตายก็เสียใจแต่คนที่เกลียดกันเกิดขึ้นก็ไม่ชอบใจ ตายไปก็ยินดีบางทียังไม่ตายก็ไปเปิดไฮด์ปาร์คแช่งชักหักกระดูกให้ตายเสียเร็ว ๆ ดั่งนี้เป็นต้น

อวิชชาที่ทำให้เกิดบุคคลนี้ พอจะแบ่งได้เป็นสองอวิชชา เดิมคือความไม่รู้อะไรเลยเหมือนคนอยู่ในห้องมืดท่านเรียกว่า ตมะ แปลว่าความมืด ต่อมามีอารมณ์มาประสบ อวิชชาเดิมนั้นเกิดรู้จักอารมณ์ แต่ละอย่างก็เกิดความหลงผิด เป็นอวิชชาขั้นต่อมาคือความหลงผิด ๆ

หรือความรู้ผิดๆ ทำให้เกิดความยึดเหนี่ยวอะไรต่ออะไรที่ทำให้ทุกข์ได้มาก เหมือนคนอยู่ในห้องมืดแล้วใครมาจุดเทียนขึ้นดวงหนึ่ง ก็เห็นส่วนต่าง ๆของห้องเท่าที่แสงเทียนดวงนั้นจะส่องไปถึง ทำให้นึกไปว่าห้องมีอยู่แค่นั้น ธรรมของพระพุทธเจ้าเปรียบเหมือนแสงตะวัน ทำให้คนเห็นห้องได้ชัดเจนทุกส่วนไม่เข้าใจผิดอีกต่อไป

เด็กที่เกิดใหม่แต่ละคน คุณก็คงรู้ว่าเกิดจากธาตุไม่รู้ก่อน ส่วนอาการที่ธาตุนั้นมาผสมกันอย่างไรเป็นตัวเด็กคุณก็คงจะทราบอยู่แล้วหากไม่ทราบก็ไปหาตำราเรื่องเพศมาอ่านเสีย เมื่อเด็กปฏิสนธิแล้วพอรู้สึกตัวก็เริ่มเกิดอวิชชาทีเดียวและเมื่อเกิดอวิชชาแล้วอื่น ๆ ก็ตามมาหมด

การศึกษาศาสนาพุทธนั้น ควรจะเข้าใจเสียก่อนว่า พระพุทธเจ้าทรงสนพระทัยเรื่องทุกข์ของบุคคล และทางที่จะรอดพ้นจากทุกข์นั้น มิได้เสด็จออกมหาภิเนษกรมณ์เพื่อหาความรู้ว่าใครสร้างโลก ซึ่งถึงรู้แล้วก็มิได้ทำให้ใครพ้นทุกข์ได้

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ กองบัญชาการทหารสูงสุด ส่วนหน้า พระนคร
สิงหาคม ๒๕๐๙